

_JustGreen: Projekt na podporu debaty a dalších forem zapojení veřejnosti do dekarbonizace ekonomiky

Prezentace kvantitativních výstupů z konzultace občanů
Výsledky za Českou republiku

17. 12. 2024

STEM

Zpracovatel výzkumu:

STEM Ústav empirických výzkumů, z.ú.

Partneři projektu:

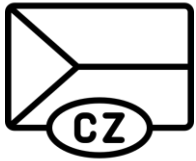
- Institut pro Evropskou politiku EUROEUM
- STEM Ústav empirických výzkumů
- 21 KUTATOKOZPONT ALAPITVANY
- BRATISLAVSKY INSTITUT PRE POLITICKU ANALYZU
- FUNDACJA PROJEKT: POLSKA

Projekt je financován
Evropskou unií

www.stem.cz

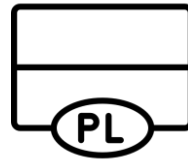
Partneři projektu

Institut pro Evropskou politiku EUROPEUM

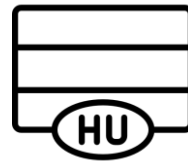

STEM Ústav empirických výzkumů

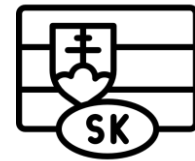
projekt: **polska**[®]

projekt:polska

[21] Kutatóközpont

21 Kutatóközpont

Bratislavský inštitút pre politickú analýzu

Obsah

_Shrnutí.....	4
_Úvod a metodologie.....	6
_Postoje ke změnám klimatu a boji s ní.....	9
_Česko v EU	24
_Ochota obyvatel k osobnímu zapojení a systémovým změnám.....	31
_Bydlení, přístup k energetickým úsporám a investicím.....	42
_Trh práce a vliv klimatické změny na něj.....	55
_Doprava a postoje vůči elektromobilitě.....	64
_Doporučení pro dialog.....	78

_Shrnutí: obecné postoje a bydlení

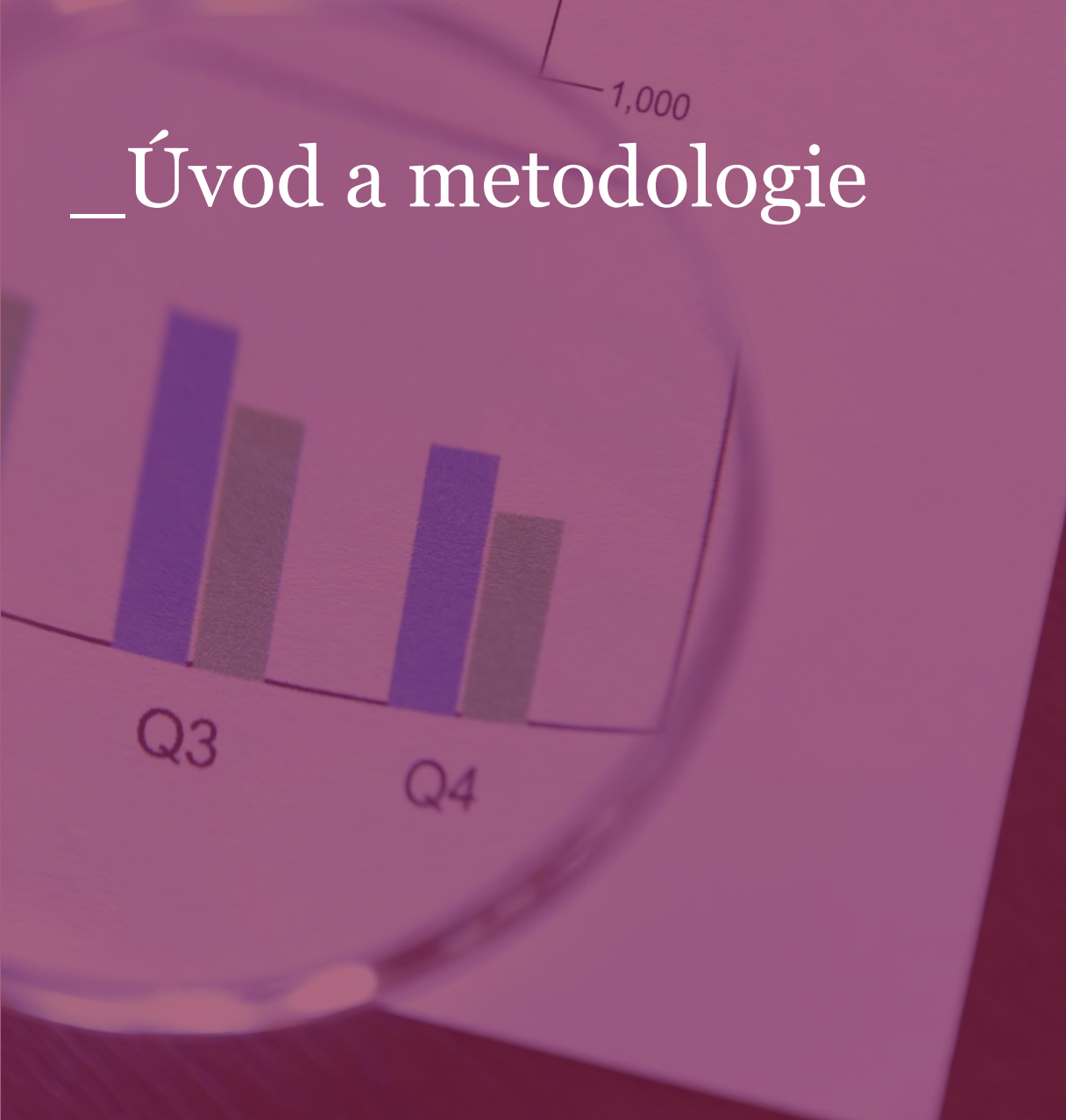
- Z předchozích výzkumů víme, že Češi a Češky obecně mají **pozitivní vztah k životnímu prostředí a ochraně přírody**. Ve zprávě ukazujeme, že zároveň **jen 29 % lidí v Česku již pocítilo dopady změn klimatu na svůj život**. Hrozba klimatické změny i proto **není vnímaná tak urgentně**, jako například ekonomické hrozby. Důvod odmítání opatření na řešení problémů způsobených klimatickou změnou je právě především **strach z ekonomických dopadů**.
- O problematiku změny klimatu se alespoň v omezené míře **zajímá dle vlastních slov 56 % veřejnosti**. **Za velmi závažný nebo spíše závažný problém pak změny klimatu považuje 67 %**. Pro účely analýzy jsme z těchto dvou otázek vytvořili index postojů ke klimatu, který kombinuje míru zájmu o změnu klimatu a postoj, zda jde či nejde o závažný problém. Výsledný index souvisí se vzděláním a materiálním zajištěním, kdy u lidí s vyšším vzděláním a lepším zajištěním se o něco častěji objevuje kombinace, kdy se o problém zajímají a zároveň jej považují za závažný problém.
- Index postojů ke klimatu také souvisí s postoji k Evropské unii. Lidé s proevropskou orientací významně častěji považují klimatické změny za závažný problém, a to i v případě, že se o tematiku nezajímají.
- Zelenou dohodu pro Evropu už veřejnost dle vlastních slov zná a rozumí jejímu obsahu. **Nicméně z hlediska dopadu na evropskou ekonomiku Green Deal představuje pro 59 % ohrožení, jen 27 % v něm vidí příležitost**.
- V oblasti osobních kroků Češi a Češky nejčastěji deklarují, že **omezují množství svého odpadu (66 %)**, **používají veřejnou dopravu, kolo nebo chůzi namísto automobilu (45 %)** a investují do snížení spotřeby energie v domácnosti (41 %). Naopak **jen 11 % uvádí, že v posledních letech omezili spotřebu masa**.

_Shrnutí: bydlení, mobilita a trh práce

- Již přes 80 % osob, které bydlí v panelovém domě, bydlí v domě se zateplením. U bytových domů z jiných materiálů nebo u rodinných domů je toto číslo jen kolem 50 %. Existuje tedy ještě nezanedbatelný potenciál pro zateplování jakožto asi nejefektivnější způsob snižování energetické náročnosti obydlí.
- Se zdrojem vytápění jsou domácnosti vesměs spokojené, a to nezávisle na tom, jaký zdroj využívají. Přechod na čistší zdroje energie tak bude potřeba motivovat finančně/dodatečně. Očekávaně je největší bariérou pro rozsáhlejší rekonstrukce nemovitostí **nedostatek financí**.
- Jen málo lidí (do 15 %) zatím osobně **pocítilo dopady klimatické změny na pracovní trh**. Z těch, kdo dopad pocítili, šlo s výraznou převahou o dopad negativní. Do budoucna pak 23 % lidí očekává, že na ně osobně dopadnou změny klimatu na trhu práce negativně. Častěji však lidé buď žádný dopad neočekávají, nebo to neumí posoudit.
- Kolem 41 % veřejnosti se do práce a školy **dopravuje osobním autem**, což je zdaleka nejčastější způsob dopravy. Na druhém místě je městská doprava (22 %) a na třetím chůze (18 %).
- Nejdůležitějšími aspekty pro výběr způsobu přepravy je **čas strávený samotnou cestou a cena**. Následují spolehlivost, bezpečnost a další. Dopad na životní prostředí je z nabízených deseti faktorů až na posledním místě.
- Podpora elektromobility je v Česku **vlažná**, zároveň je **extrémně nepopulární zákaz prodeje nových aut se spalovacím motorem**. Pokud by si měli lidé volit mezi konvenčním autem a elektromobilem se stejnou cenou, jen **25 % by se rozhodlo spíše pro elektromobil**.

_Úvod a metodologie

O projektu JustGreen

Projekt JustGreen přichází v době, kdy EU čelí četným výzvám – od války na svých hranicích přes měnící se geopolitickou rovnováhu sil, otázky právního státu až po rostoucí nerovnost – což na EU vytváří tlak jak zvenčí, tak zevnitř.

Projekt reaguje na výzvy spojené se zelenou transformací EU, která představuje jednu z nejvýznamnějších zkoušek pro EU v její nedávné historii a která pravděpodobně způsobí dalekosáhlé změny v ekonomickém a sociálním životě občanů Unie.

Cílem projektu je **zapojit občany země V4** do debat a dalších forem veřejné participace na téma dekarbonizace ve třech primárních oblastech, které úzce souvisejí s jejich každodenním životem: **bydlení, mobilita a trh práce**.

Veřejné participační aktivity spolu s doprovodným výzkumem mají **identifikovat konkrétní překážky**, s nimiž se občané a komunity potýkají při zavádění opatření šetrných ke klimatu, nebo při přizpůsobování se politikám dekarbonizace EU. Tento projekt bude podporovat debaty a další formy zapojení občanů V4 a přenášet jejich zpětnou vazbu k místním, národním i unijním politikům, čímž bude posilovat pocit spoluzodpovědnosti občanů za klimatické a environmentální politiky EU.

Tato zpráva představuje kvantitativně shrnuté výsledky z konzultace s občany formou standardizovaných rozhovorů s využitím dotazníku, které slouží mimo jiné jako podklad pro další projektové aktivity.

Výzkumný tým STEM

Jaromír Mazák
Vedoucí projektu
jaromir.mazak@stem.cz

Martin Philipp
Analytik
martin.philipp@stem.cz

Aleš Vomáčka
Analytik

Eliška Votavová
Analytička

Metodologie

Základní parametry výzkumu	
Typ výzkumu	Kvantitativní výběrové šetření
Reprezentovaná populace	Česká dospělá populace (18+)
Způsob sběru dat	Internetové dotazování (CAWI); face-to-face dotazování (CAPI)
Velikost výběrového souboru	N = 1036 (700 CAWI; 336 CAPI)
Způsob zajištění reprezentativity	Kvótní výběr s dovážením na minulé volební chování
Základní kvóty	Věk; Pohlaví; Úroveň vzdělání; Kraj; Velikost obce
Křížené kvóty	Pohlaví*věk, pohlaví*vzdělání
Sběr dat	10. 10. – 27. 10. 2024

Sběr dat byl realizován firmou STEM/MARK, a. s. s využitím tazatelské sítě firmy pro CAPI a Českého národního panelu (součást nationalpanel.eu) pro CAWI.

STEM jako realizátor výzkumu, STEM/MARK jako zajišťovatel sběru dat i Český národní panel jako dodavatel respondentů pro CAWI jsou členy SIMAR, sdružení agentur pro výzkum trhu a veřejného mínění, které dohlíží nad dodržováním oborových standardů.

Postoje ke změnám klimatu a boji s ní

Jak veřejnost vnímá téma ochrany klimatu?

Představuje klimatická změna důležitý problém, který by se měl řešit?

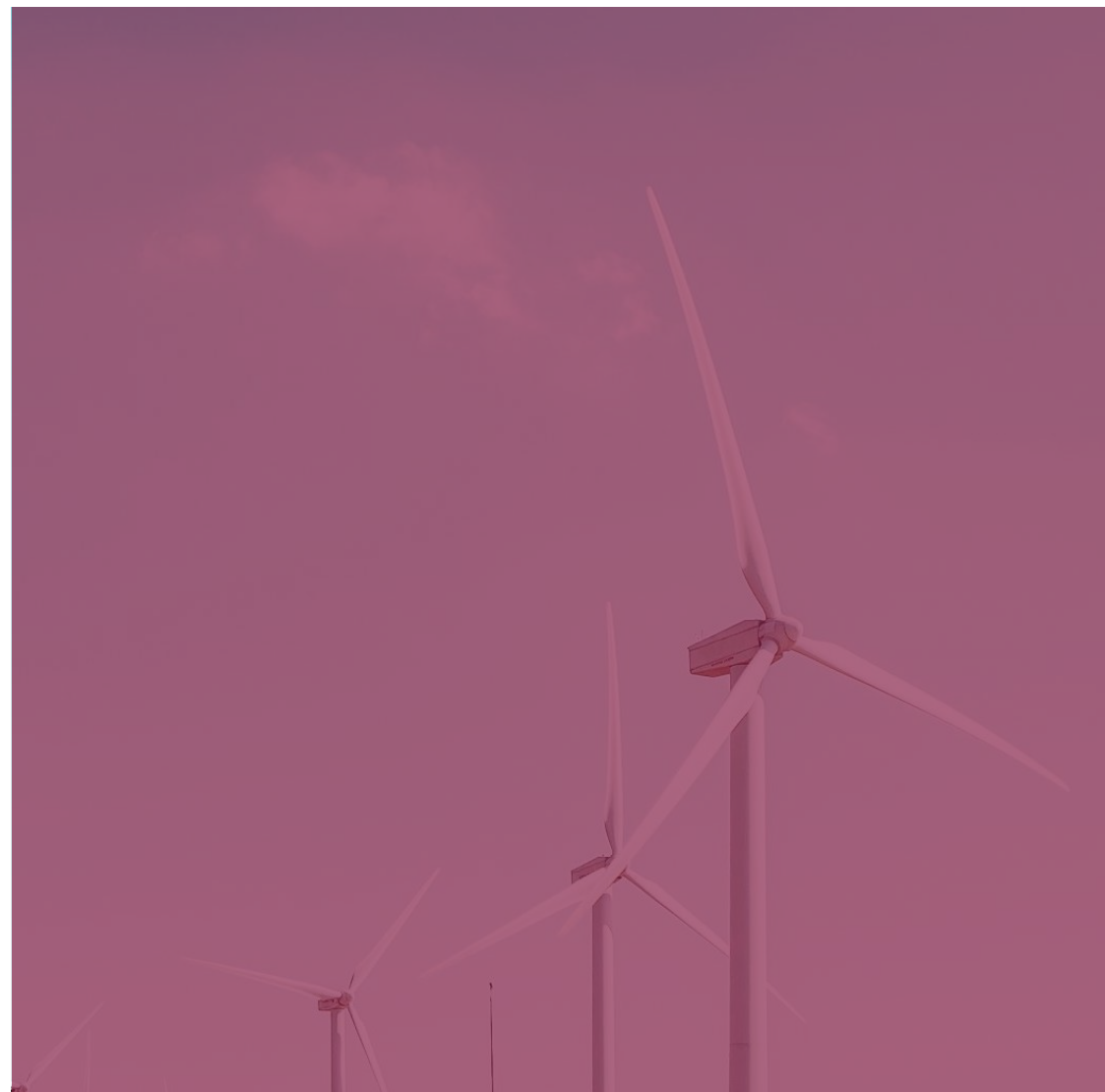
Pocítili už Češi a Češky dopady klimatické změny?

Jak nahlížíme na Zelenou dohodu pro Evropu?

_Postoje ke změnám klimatu a boji s ní

___Shrnutí zjištění

- 45 % veřejnosti deklaruje, že se o **problémy klimatické změny zajímá a zároveň je považuje za vážný problém**
- Podle 58 % bychom měli začít problémy klimatické změny **řešit nejpozději v příštích pěti letech**. Podle 68 % musí **nastat změna v lidské činnosti**.
- **Znatelný dopad změny klimatu na svůj život** vnímá 29 % Čechů.
- **Více** než klimatických změn se ale bojíme například **ekonomického úpadku Evropy v budoucnu**.
- 60 % veřejnosti slyšelo o **Zelené dohodě pro Evropu (Green Deal)** a zároveň má alespoň přibližnou představu, čeho se **týká**.
- Po přečtení jednoduchého vysvětlení obsahu Zelené dohody 75 % také uvádí, že je jim **záměr Green Dealu srozumitelný**.
- Většina (59 %) dnes cítí, že pro ně Green Deal **představuje ohrožení**.

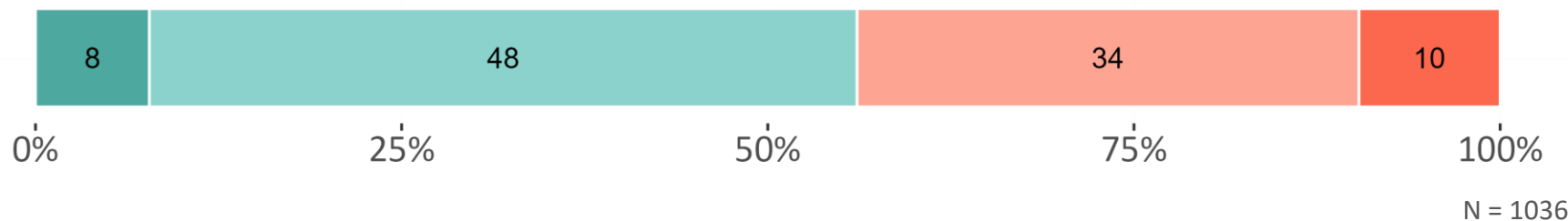

Více než polovina lidí deklaruje, že se o problematiku změn klimatu a jejich vlivu na společnost zajímá

Přes polovinu (56 %) Čechů deklaruje, že se zajímá o problematiku změn klimatu včetně jejího dopadu na společnost. Nicméně pro většinu (48 %) z této skupiny je zájem spíše mělký.

Do jaké míry se zajímáte o problematiku změny klimatu a toho, co to znamená pro naši společnost?

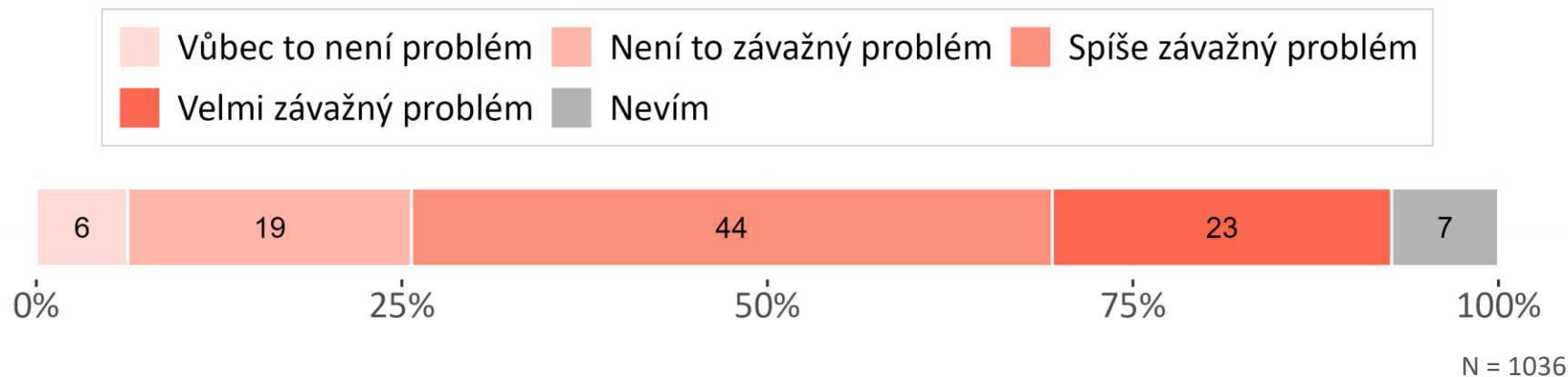
■ Velmi se zajímám ■ Spíše se zajímám ■ Spíše se nezajímám ■ Vůbec se nezajímám

Pro dvě třetiny Čechů a Češek představují změny klimatu závažný problém

Navzdory ne zcela přesvědčivému zájmu o téma převažuje v populaci názor, že změny klimatu představují spíše anebo velmi závažný problém (67 %). Že tomu tak není, si myslí čtvrtina lidí (25 %), a necelá desetina obyvatel (7 %) na to nemá názor.

„Jaký je Váš názor na změnu klimatu? Řekl(a) byste, že je to velmi závažný problém, spíše závažný problém, není to vážný problém nebo to problém vůbec není?“

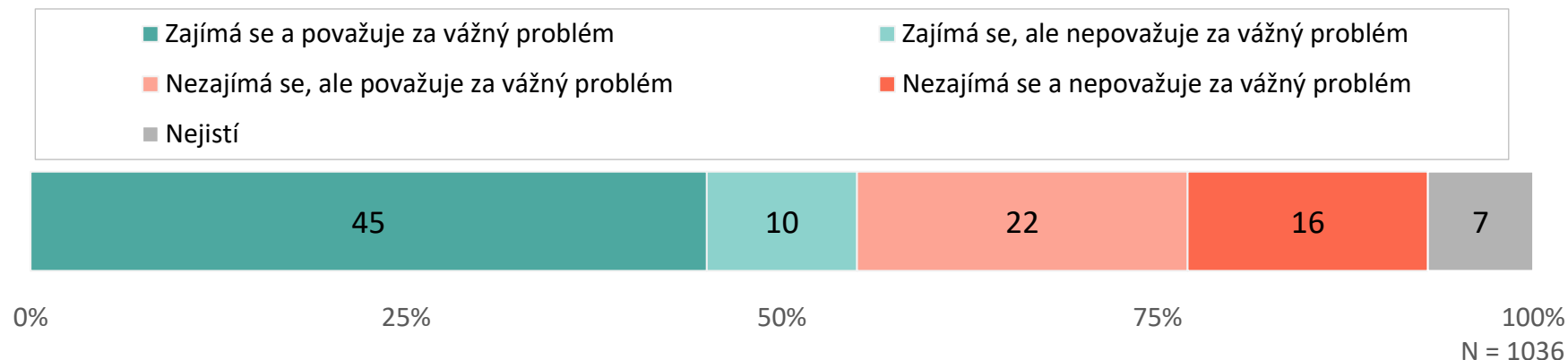
Index postojů ke klimatu

Graf ukazuje index postojů ke klimatu vycházející ze dvou proměnných – (a) zájmu o problémy klimatické změny a (b) vnímané důležitosti problému.

V rozložení za populaci České republiky sledujeme, že největší podíl lidí (45 %) se o změny klimatu zajímá a zároveň je považuje za vážný problém. Jen desetina (10 %) se pak sice o klima zajímá, ale za vážný problém ho nepovažuje.

Zhruba pětina (22 %) se pak sice o klima nezajímá, ale zároveň ho za závažný problém považuje. Celkem 16 % lidí se potom o téma ani nezajímá, ani nevnímá jeho urgenci. 7 % populace je si v této otázce nejistých.

Index postojů ke klimatu

_Index postojů ke klimatu je konstruován z kombinace odpovědí otázek „Do jaké míry se zajímáte o problematiku změny klimatu a toho, co to znamená pro naši společnost?“ a „Jaký je Váš názor na změnu klimatu? Řekl(a) byste, že je to velmi závažný problém, spíše závažný problém, není to vážný problém nebo to problém vůbec není?“ ze stran 11 a 12. S indexem dále pracujeme jako s proměnnou, která pomáhá vysvětlit jednotlivé odpovědi skrze pohled přístupu ke klimatické změně (včetně akcentování vnímané závažnosti).

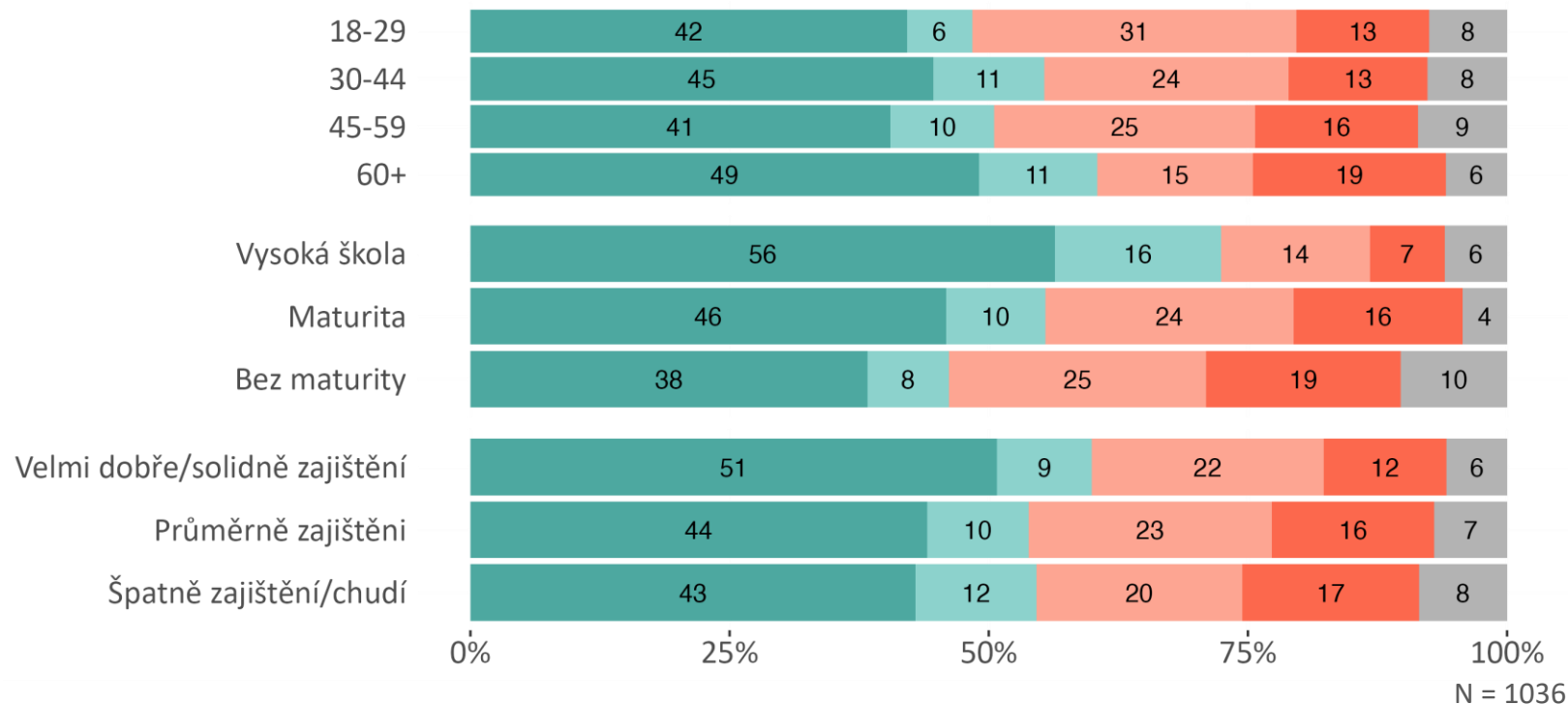
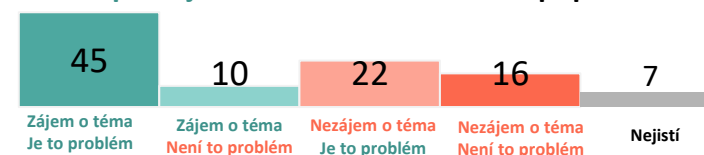
Index postojů ke klimatu podle socio-demografií

Pohled na index postojů ke klimatu skrze vybrané sociodemografické charakteristiky ukazuje bližší pohled na jednotlivé skupiny.

U nejmladší věkové skupiny (18-29) často sledujeme menší zájem o celospolečenské problémy, což platí i v případě problematiky změn klimatu. Na druhou stranu tito lidé častěji považují změny klimatu za problém i v případě, že se o téma tolik nezajímají.

Nejvyšší zájem vidíme u vysokoškolsky vzdělaných. V pohledu podle příjmu vidíme trend stoupajícího zájmu s úrovní zajištění, nicméně ani vyloženě chudí lidé neuvádějí, že by je téma významně méně zajímalo.

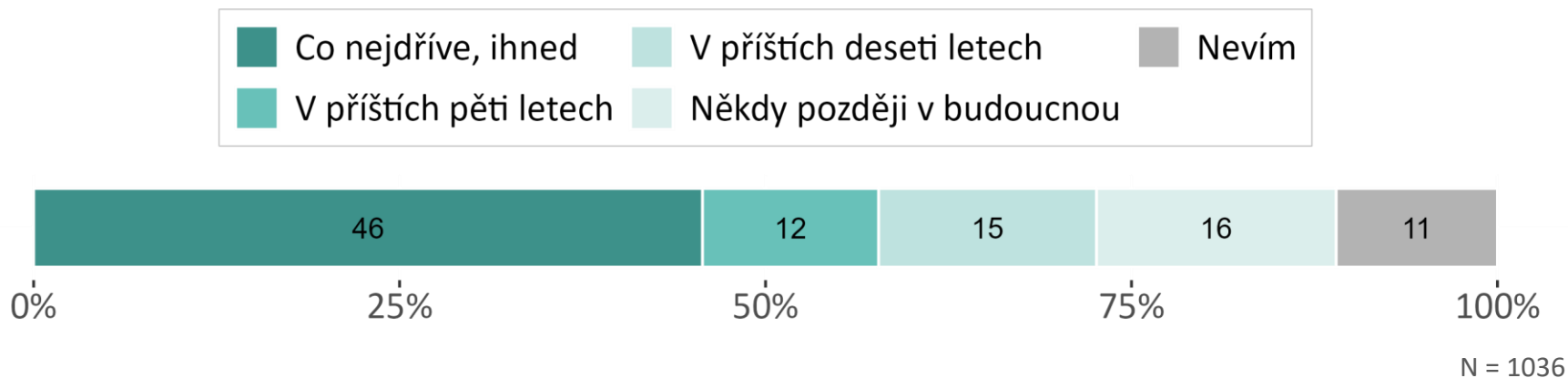
Index postojů ke klimatu – rozložení v populaci

Téměř polovina populace by začala problémy klimatické změny řešit hned

Problémy spojené s klimatickou změnou by začala řešit „co nejdříve“ necelá polovina populace (46 %). Nejpozději v příštích deseti letech by v tom pak začala další čtvrtina (27 %). Obecně je tedy česká společnost spíše ambiciózní, co se týče volání po akci.* Platí nicméně, že na jednotlivých konkrétních řešeních je již menší shoda.

„V jakém časovém horizontu je podle Vás potřeba řešit problémy spojené s klimatickou změnou?“

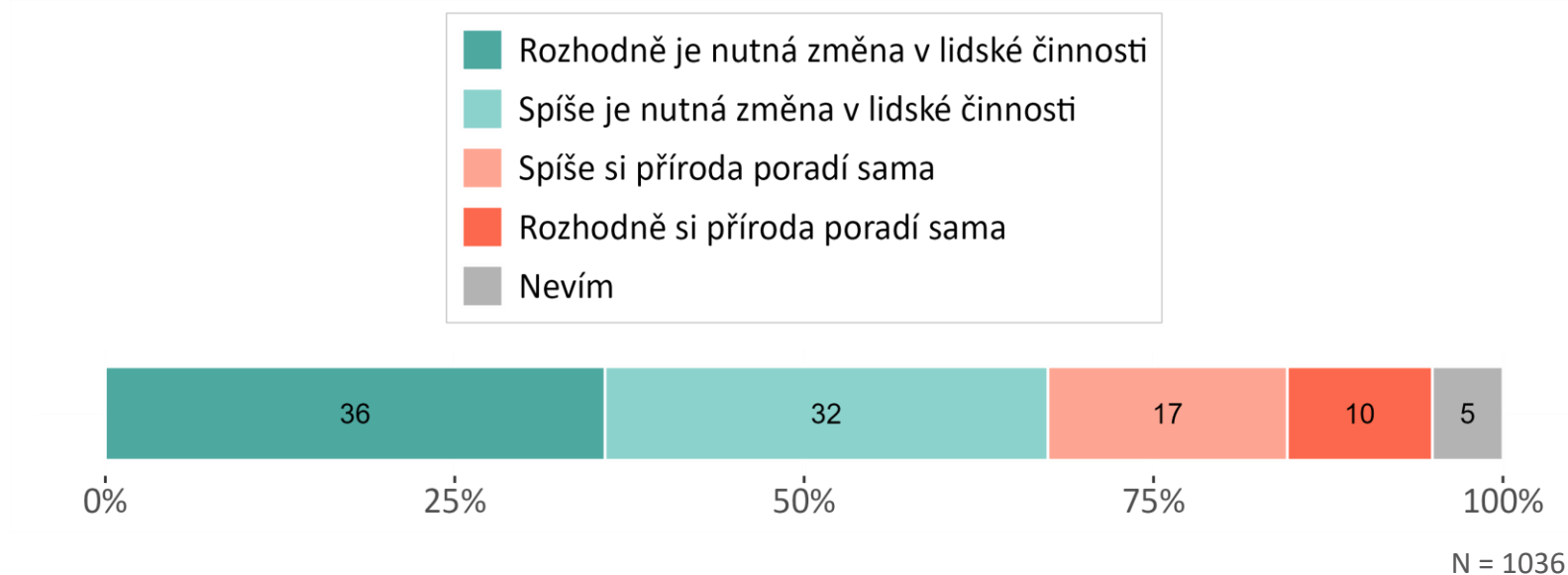

_Na druhou stranu vidíme v čase poměrně rychlý pokles podílu těch, kteří chtějí téma řešit co nejdříve. Ještě v roce 2020 to bylo 63 %, v září 2024 jen 51 % a nyní data z října ukazují jen 46 %. Možná interpretace je, že jak se zvyšují obavy lidí z ekonomických dopadů zelené transformace, klesá ochota k jejich řešení. Jiná interpretace je, že lidé by řešení oproti roku 2020 odsouvali v důsledku různých společenských krizí (COVID, inflace, válka).

Podle dvou třetin veřejnosti je pro řešení klimatických změn potřeba změna v lidské činnosti.

Panuje většinový názor (68 %), že jsou nutné změny v lidské činnosti, abychom dokázali vyřešit problémy spojené s klimatickou změnou. Jen podle přibližně čtvrtiny Čechů a Češek (27 %) si příroda se změnami klimatu poradí sama. Jenom kolem 5 % lidí si v tomto dosud nedokázalo vytvořit názor.

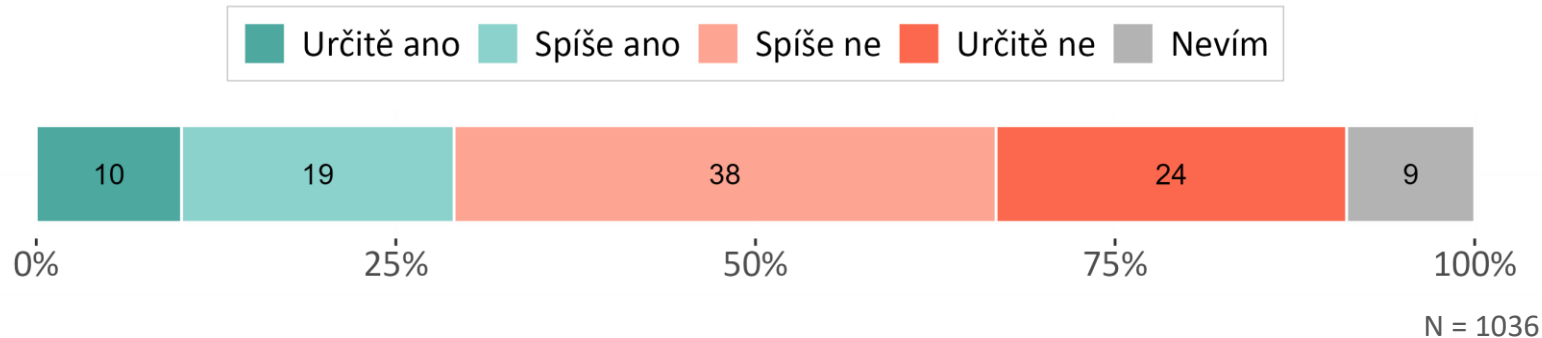
„Myslíte si, že k řešení problémů spojených s klimatickou změnou je nutná změna v lidské činnosti, nebo si příroda poradí sama?“

Dopady klimatické změny Češi zatím příliš nepocítují

Jakkoliv je vnímání problému klimatické změny ve společnosti poměrně silné, její dopady veřejnost zatím spíše nepocítuje. Svoji roli může hrát nízká schopnost vnímat jednotlivé dílčí fenomény (sucho, častější přívalové deště, extrémně horké dny apod.) jako propojené s tématem klimatické změny, případně vnímat dopad těchto jevů na svůj život (zvýšené ceny, zvýšené náklady). Přesto jistý podíl lidí (29 %) uvádí, že znatelný dopad na svůj život zaznamenali. Přímá osobní zkušenost s projevy změn klimatu může hrát důležitou roli při debatě o změnách.

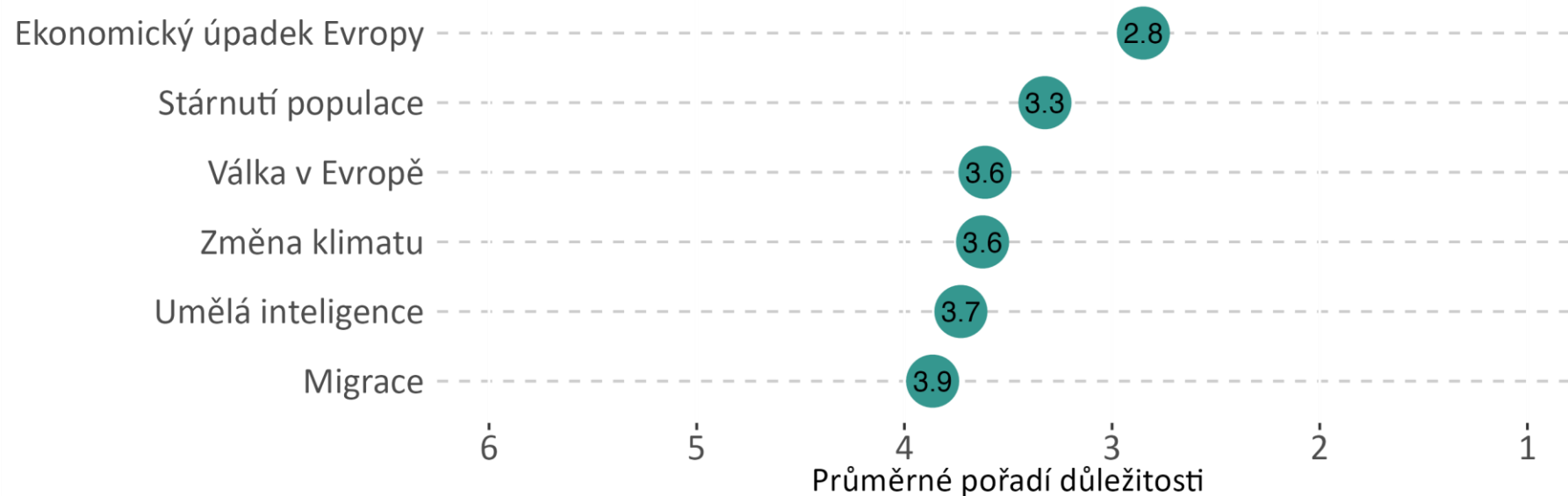
„Měla již změna klimatu znatelný dopad na Váš každodenní život?“

Ve výhledu do budoucna se veřejnost nejvíce obává ekonomického úpadku Evropy

Souhrnně představuje pro Čechy a Češky z vybraných aktuálně veřejně diskutovaných hrozeb největší hrozbu úpadek ekonomiky na evropském kontinentu. Následuje výzva stárnutí populace. Často diskutované téma migrace je lidmi naopak ve srovnání s ostatními jako hrozba uváděno nejméně. Ukazuje se, že nyní společnost více trápí hrozby, které souvisejí s ekonomikou, naopak hrozby, které jsou více vzdálené, abstraktní, již nejsou v porovnání brány tolik aktuálně.

„Prosím, seřadte následující jevy podle toho, jak moc si myslíte, že budou v budoucnosti představovat hrozbu pro společnost. Nejvíce ohrožující umístěte nahoru na první místo, a nejméně ohrožující na místo poslední.“

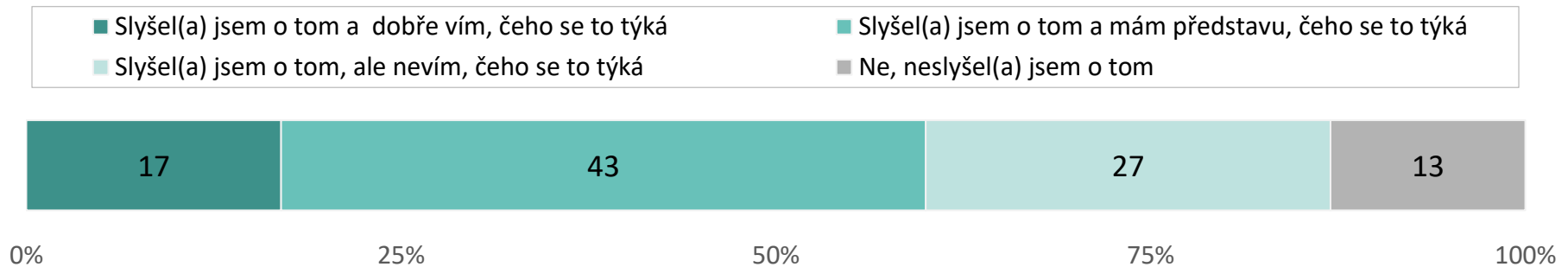
_zobrazené hodnoty reprezentují průměrné umístění v žebříčku, přičemž nižší hodnota znamená vyšší úroveň vnímané pravděpodobnosti

N = 1036

O Green Dealu už slyšela většina Čechů

Zelená dohoda pro Evropu je už v českém prostředí obecně známá. Valná většina (87 %) už o ní alespoň slyšela a 60 % deklaruje, že ví anebo aspoň tuší, čeho přesně se týká. Je ovšem důležité dodat, že deklarativní znalost nutně neznamena obeznámenost skutečnou.

„Slyšel(a) jste o plánu "Zelená dohoda pro Evropu" neboli Green Deal?“

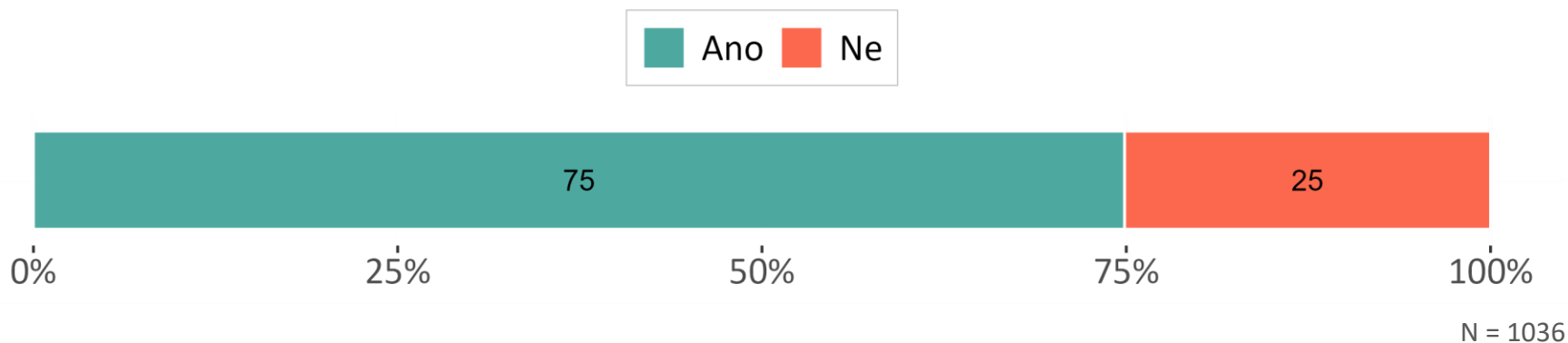
N = 1036

Záměr Green Dealu je srozumitelný pro tři čtvrtiny obyvatel

Po přečtení jednoduchého vysvětlení obsahu Zelené dohody uvádí tři čtvrtiny dotázaných, že obsahu dokumentu rozumí. Celkově je tedy obsah Zelené dohody předatelný širší skupině obyvatel a nezdá se, že by byl příliš nepochopitelný.

„Zelená dohoda pro Evropu (Green Deal) je soubor konkrétních politik a opatření s cílem dosáhnout v EU do roku 2050 klimatické neutrality, což zjednodušeně znamená vyprodukovat jen tolik skleníkových plynů, kolik jich jsme schopní neutralizovat. Znamená to řadu změn v průmyslu, dopravě a energetice, ale také finanční podporu ze společného evropského rozpočtu.

Je Vám celkový záměr Zelené dohody (Green Dealu) srozumitelný?“

Více než čtyřem pětinaťm těch, kteří se o klima zajímají, je záměr Green Dealu zřejmý

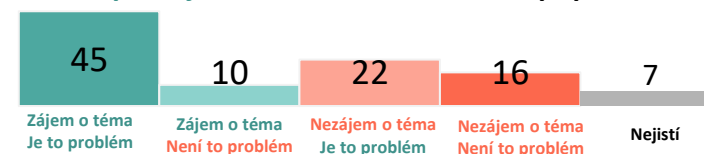
V rozpadu odpovědí podle indexu zájmu a závažnosti pozorujeme, že (i s vysvětlením) je záměr Zelené dohody pro Evropu srozumitelnější těm skupinám obyvatel, které se o životní prostředí zajímají, nebo ho aspoň považují za vážný problém.

U skupiny, která se o životní prostředí nezajímá a zároveň téma nepovažuje za problém, je srozumitelnost výrazně nižší.

Nejnižší míra porozumění je u skupiny Nejistých; v tomto případě dokonce 54 % z nich deklaruje, že rámcovému obsahu Zelené dohody nerozumí.

Pozorujeme tedy provázanost mezi zájmem a vnímanou urgencí a porozuměním samotnému principu transformace.

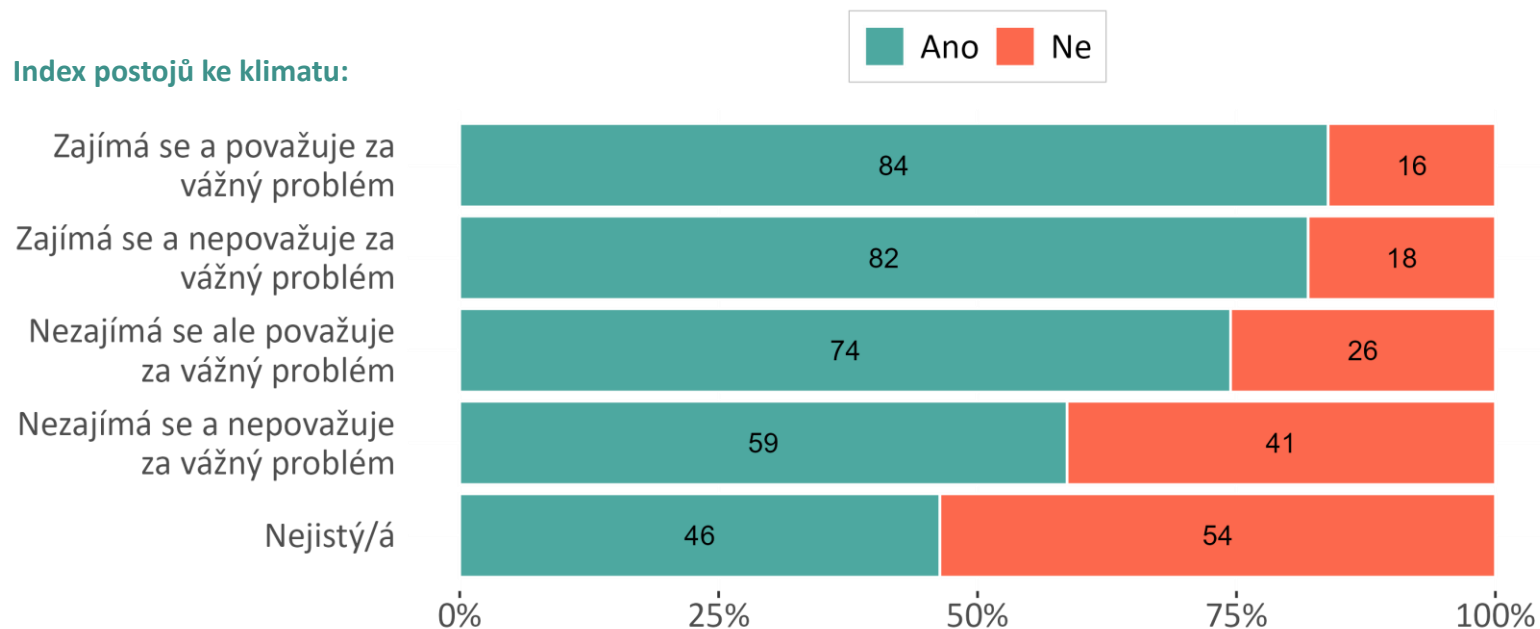
Index postojů ke klimatu – rozložení v populaci

„Zelená dohoda pro Evropu (Green Deal) je soubor konkrétních politik a opatření s cílem dosáhnout v EU do roku 2050 klimatické neutrality, což zjednodušeně znamená vyprodukovat jen tolik skleníkových plynů, kolik jich jsme schopní neutralizovat. Znamená to řadu změn v průmyslu, dopravě a energetice, ale také finanční podporu ze společného evropského rozpočtu.

Je Vám celkový záměr Zelené dohody (Green Dealu) srozumitelný?“

Index postojů ke klimatu:

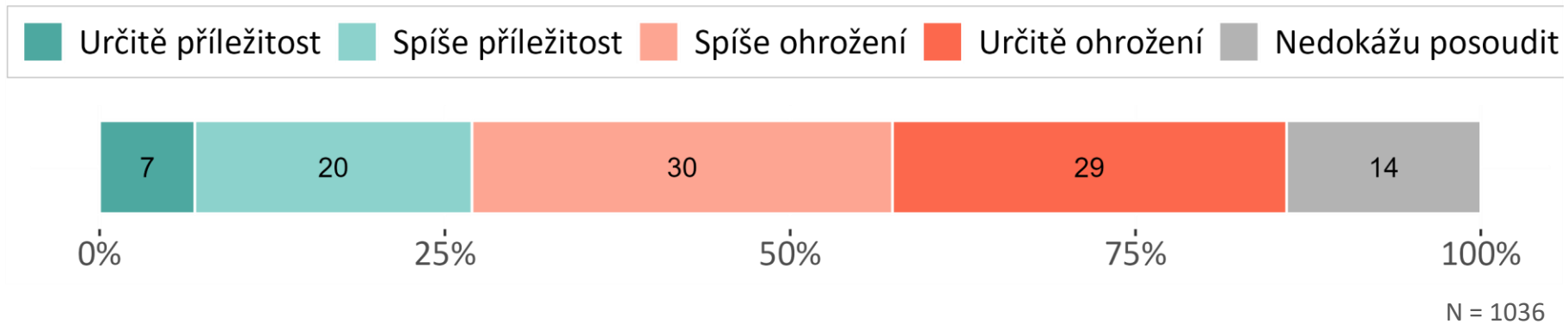

N = 1036

Green Deal dnes představuje pro většinu Čechů ohrožení národní ekonomiky

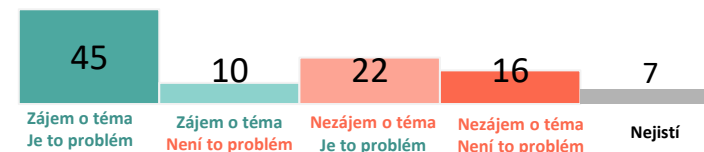
Pět let po svém oficiálním představení vnímá Green Deal většina (59 %) veřejnosti spíše jako něco pro ekonomiku ohrožujícího. Oproti tomu jen 27 % vidí příležitost. Zde hodnotíme Green Deal primárně jako značku – a tato značka je po letech spíše negativně zabarvená. Tento převládající pocit pak také rámuje národní diskuzi.

„Bude podle vás Zelená dohoda pro Evropu (Green Deal) pro českou ekonomiku příležitost nebo ohrožení?“

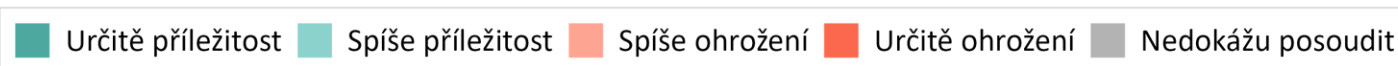
Pokud nevidíme změny klimatu jako problém, máme tendenci vidět Green Deal jako hrozbu

Index postojů ke klimatu – rozložení v populaci

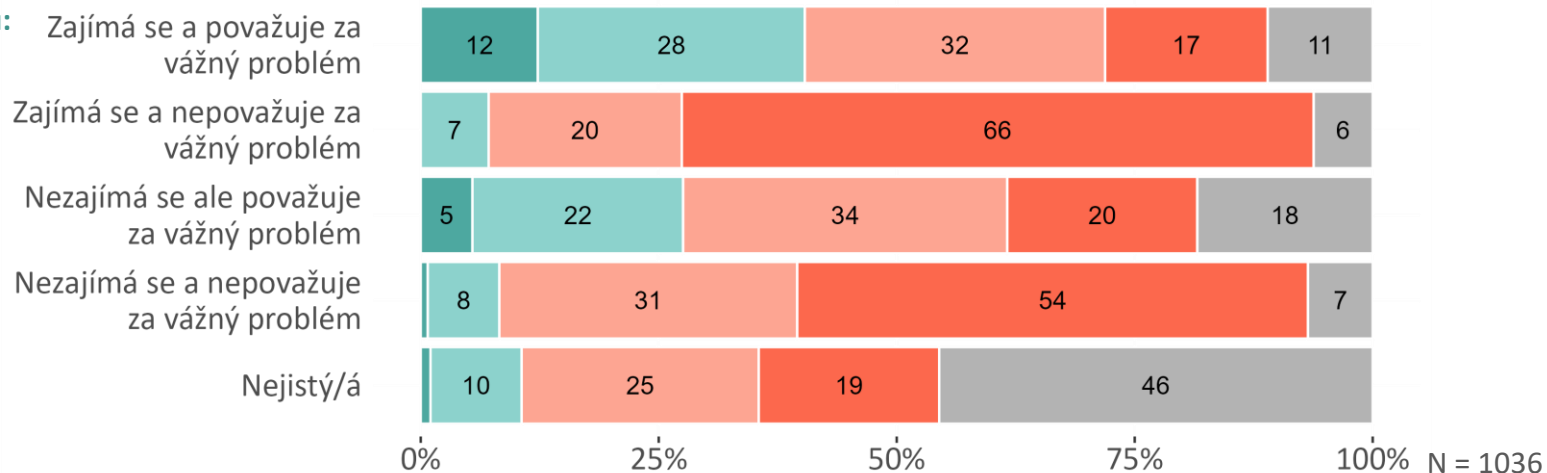

Při rozdělení názoru na Green Deal podle indexu přístupu ke změnám klimatu vidíme, že nejsilnějším faktorem pro tvorbu názoru, že plán představuje ohrožení, je nevnímání změn klimatu coby problému, který by bylo nutné řešit – a to nezávisle na zájmu o téma. V součtu ale ani mezi klimaticky angažovanějšími skupinami nepřevládá názor, že Green Deal bude pro Česko příležitostí.

„Bude podle vás Zelená dohoda pro Evropu (Green Deal) pro českou ekonomiku příležitost nebo ohrožení?“

Index postojů ke klimatu:

Graf ukazuje, jak lidé dle indexu postojů ke klimatu odpovídali na daný dotaz. První řádek tak ukazuje, jak odpovídali lidé z první části indexu (zájem o téma i považují za problém – 45 % populace). Je zde potřeba dávat pozor na to, že některé proměnné indexu mají potenciálně nižší výpovědní hodnotu kvůli nižšímu celkovému zastoupení, typicky se jedná o Nejisté (7 %).

_Česko v EU

Cítí se Češi Evropany?

**Představuje EU partnera, nebo konflikt
s českými zájmy?**

**Referendum o vystoupení – zůstat
nebo odejít?**

_Česko v EU

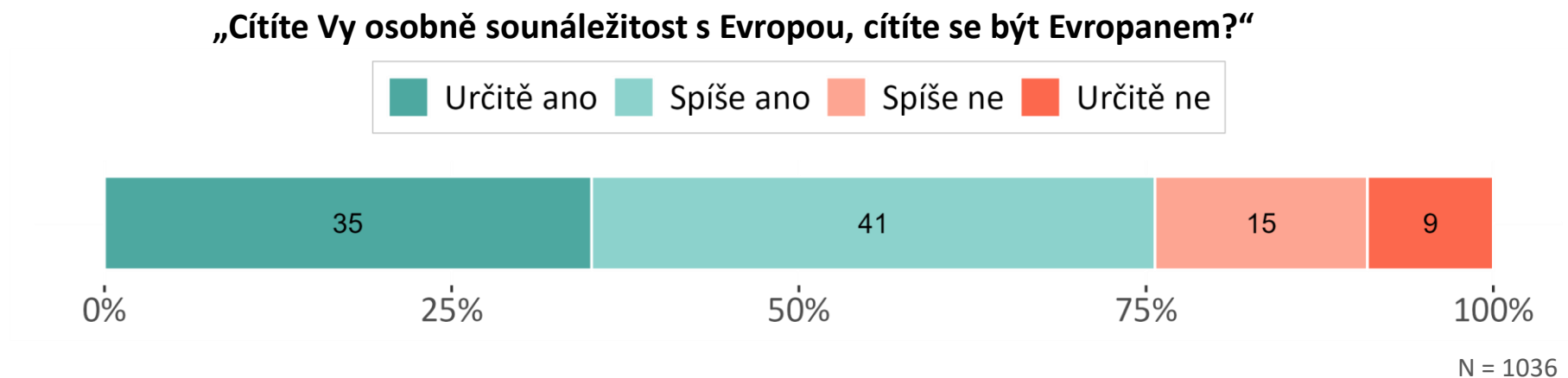
__Shrnutí zjištění

- **Pocit evropanství je** u veřejnosti spíše **silný**, cítí se jimi 76 % populace.
- Otázka možného **konfliktu národních a unijních zájmů** **rozděluje** lidi zhruba na polovinu. Podobně je tomu také u **otázky prohloubení evropské integrace**.
- **Czexit není na pořadu dne**. Pro setrvání v EU je 62 % veřejnosti.

Tři čtvrtiny Čechů cítí sounáležitost s Evropou

Kolem tří čtvrtin (76 %) členů veřejnosti uvádí, že se sami cítí být Evropany. Dlouhodobě v Česku platí, že populace považuje příklonnost k evropskému kontinentu za ceněnou hodnotu. Mluvíme zde ale pouze o evropské identitě, nikoliv o názoru na Evropskou unii nebo na její instituce.

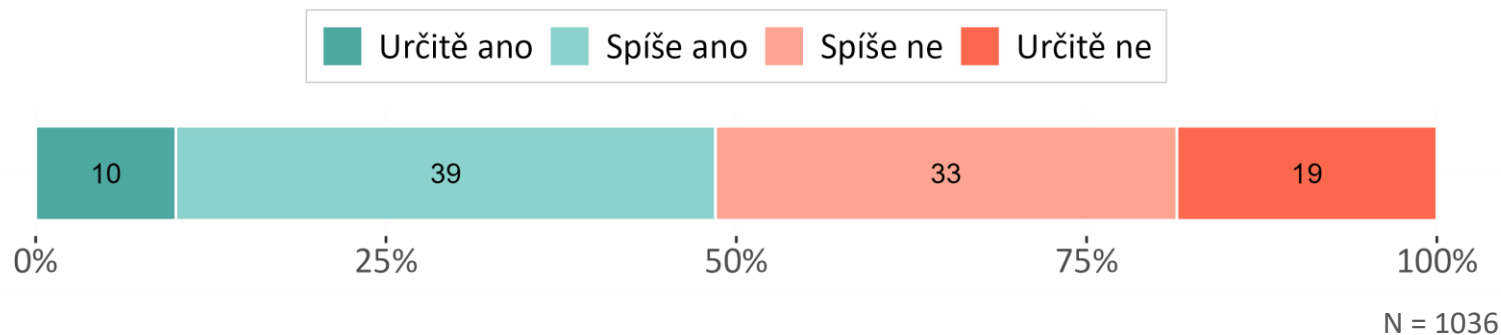

Rozdělená je veřejnost v otázce národních zájmů, pro polovinu jsou v rozporu se zájmy Evropské unie

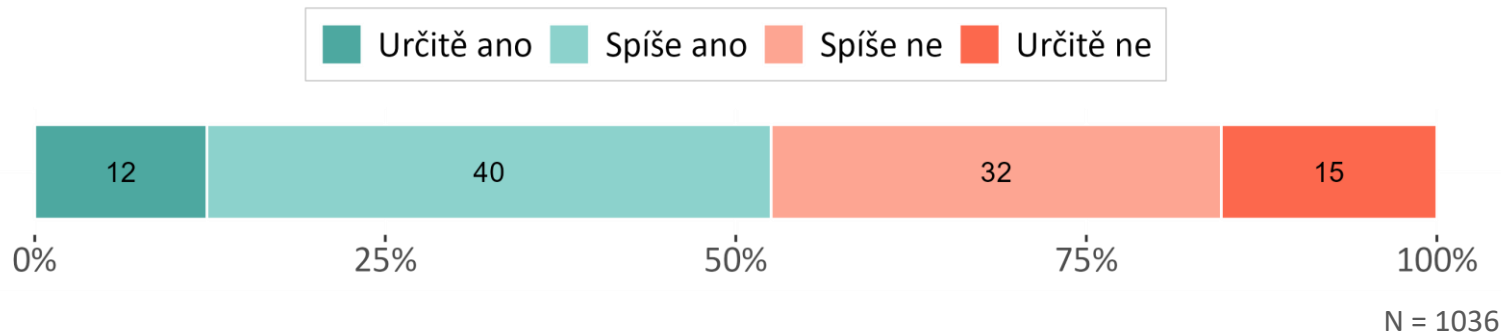
Česká veřejnost je rozdělená v otázce možného nesouladu národních (českých) zájmů a zájmů Evropské unie coby instituce, a to přibližně na poloviny. Skupina, která si myslí, že zájmy jsou spíše v rozporu, je ve svém názoru mírně pevnější (dle 19 % evropské a české zájmy „určitě nejsou v souladu“)

Podobně rozdělená je společnost také v otázce toho, zda by měly členské státy EU prohloubit integraci.

„Myslíte si, že naše národní zájmy jsou v souladu se zájmy Evropské unie?“

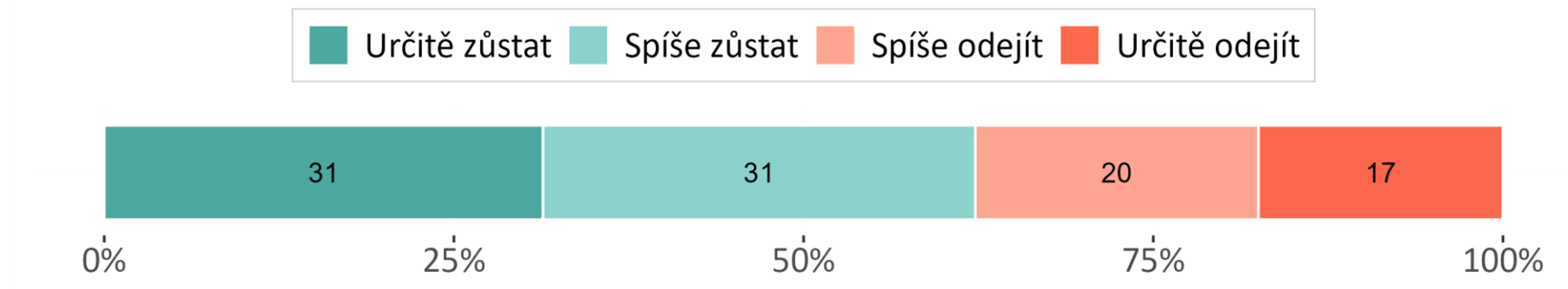
„Myslíte si, že by měly členské státy EU prohloubit integraci?“

Většina veřejnosti by v případě referenda o vystoupení z EU hlasovala pro setrvání

Případné referendum o vystoupení z EU by v Česku nedopadlo ve prospěch opuštění unie, přes tři pětiny (62 %) Čechů a Češek by si přálo v unii zůstat. Přes ve veřejném prostoru často vyslovovanou nedůvěru v EU a její instituce, včetně silného zpolitizování otázky setrvání, zůstává názor lidí na toto téma poměrně stabilní v čase. V krátkodobém a střednědobém horizontu není pravděpodobné, že by se tento postoj významně proměnil ve prospěch opuštění unie.

„Představte si, že by se u nás konalo referendum o VYSTOUPENÍ z EU, hlasoval(a) byste pro možnost zůstat, nebo pro odejít?“

N = 1036

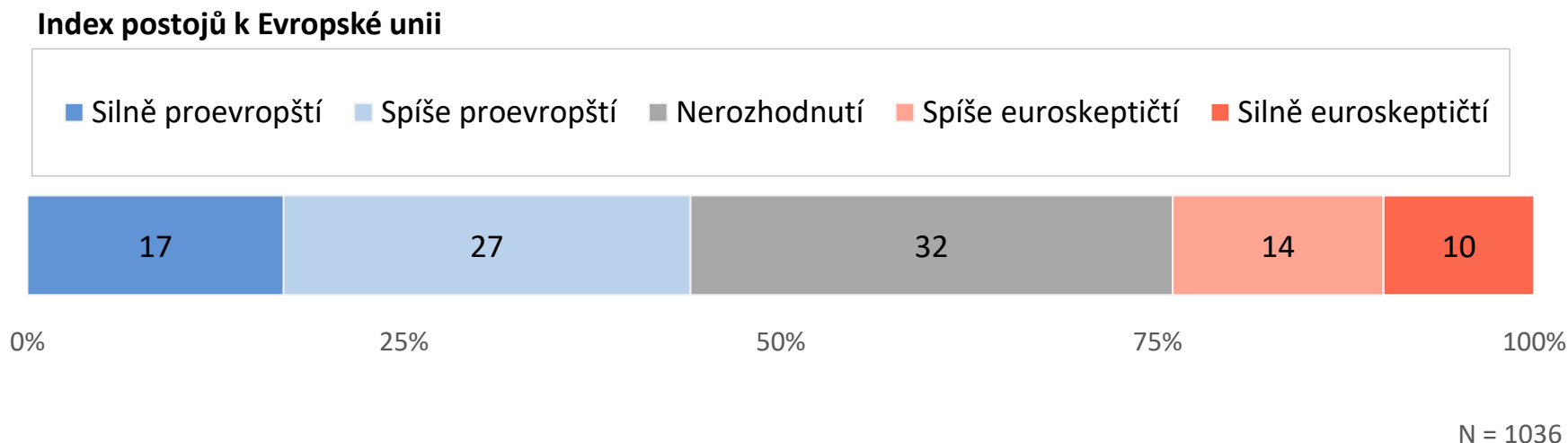
Společnost je spíše proevropská, třetina ale na EU nemá vyhraněný názor

Z jednotlivých zjištění této kapitoly byl vytvořený index, který ukazuje rozložení populace ohledně postojů k Evropské unii.

Asi pětina (17 %) populace se řadí do Silně proevropského segmentu, tedy do skupiny, která kromě obecného příklonu k Evropě také považuje členství v EU za hodnotu. Další skoro tři desetiny (27 %) se spíše kloní k evropským hodnotám.

Za Nerozhodnuté můžeme označit další asi třetinu (32 %) veřejnosti. Tato skupina je napříč otázkami nevyhraněná.

Euroskeptických je v Česku kolem čtvrtiny (24 %), přičemž Silně euroskeptických je desetina lidí. Tato část nesouhlasí s hlubší integrací do EU a v hypotetickém referendu by hlasovala pro vystoupení z unie.

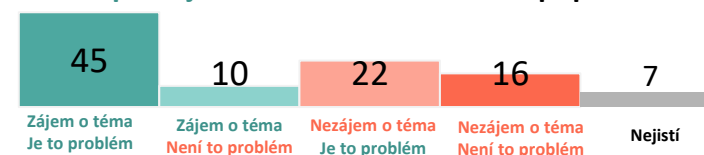
_Index postojů k Evropské unii je konstruovaný z odpovědí na předchozí 4 otázky této kapitoly (str. 26, 27 a 28). Výsledky zobrazují rozdělení populace podle názoru na klíčové otázky týkající se Česka a jeho vztahu k Evropské unii. Index zobrazuje názorové rozložení populace.

Lidé s pozitivním postojem vůči EU jsou častěji více investování v zájmu o klima

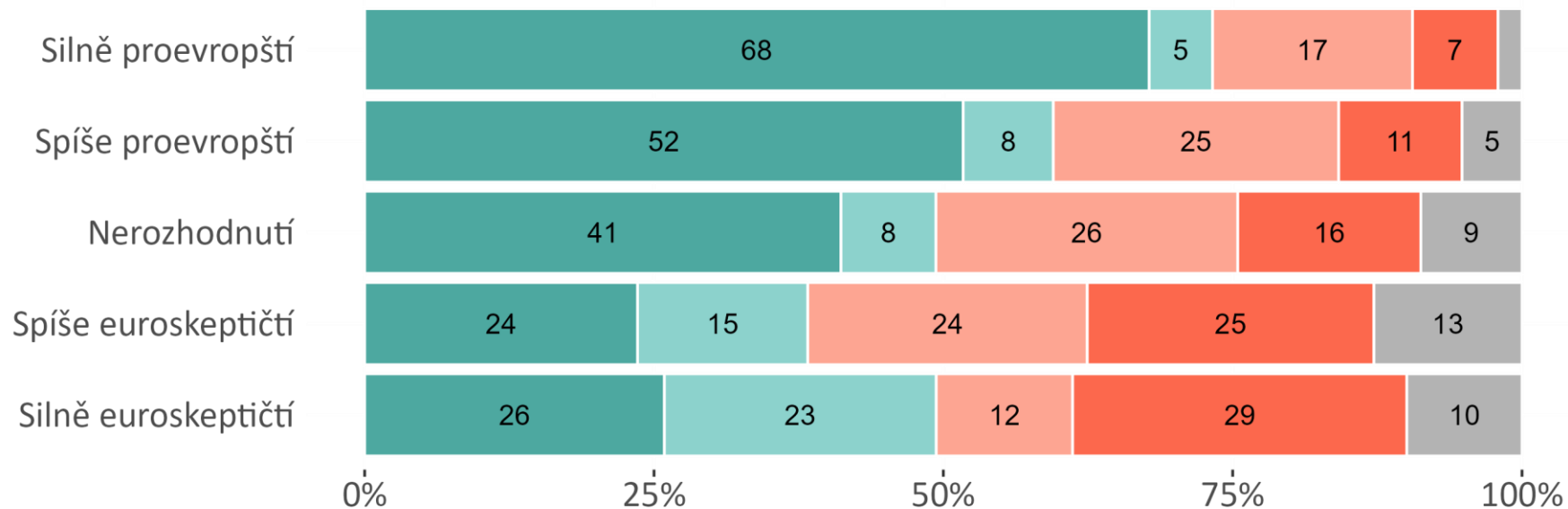
Dlouhodobě lze napříč šetřeními pozorovat, že vztah k Evropské unii (coby instituci) a vztah ke klimatu spolu souvisí. To lze vidět i na grafu, který ukazuje, jak jsou jednotlivé skupiny indexu postojů k EU rozděleny indexem postojů ke klimatu.

Vidíme, že skupina silně proevropských se také z většiny zajímá o změny klimatu a považuje je za vážný problém. Mezi skupinami, které se k EU tolik nepřiklání, je těchto lidí méně. Zároveň také vidíme, že u euroskeptické části je významně větší skupina, která se sice o klima zajímá, ale nepovažuje ho za problém.

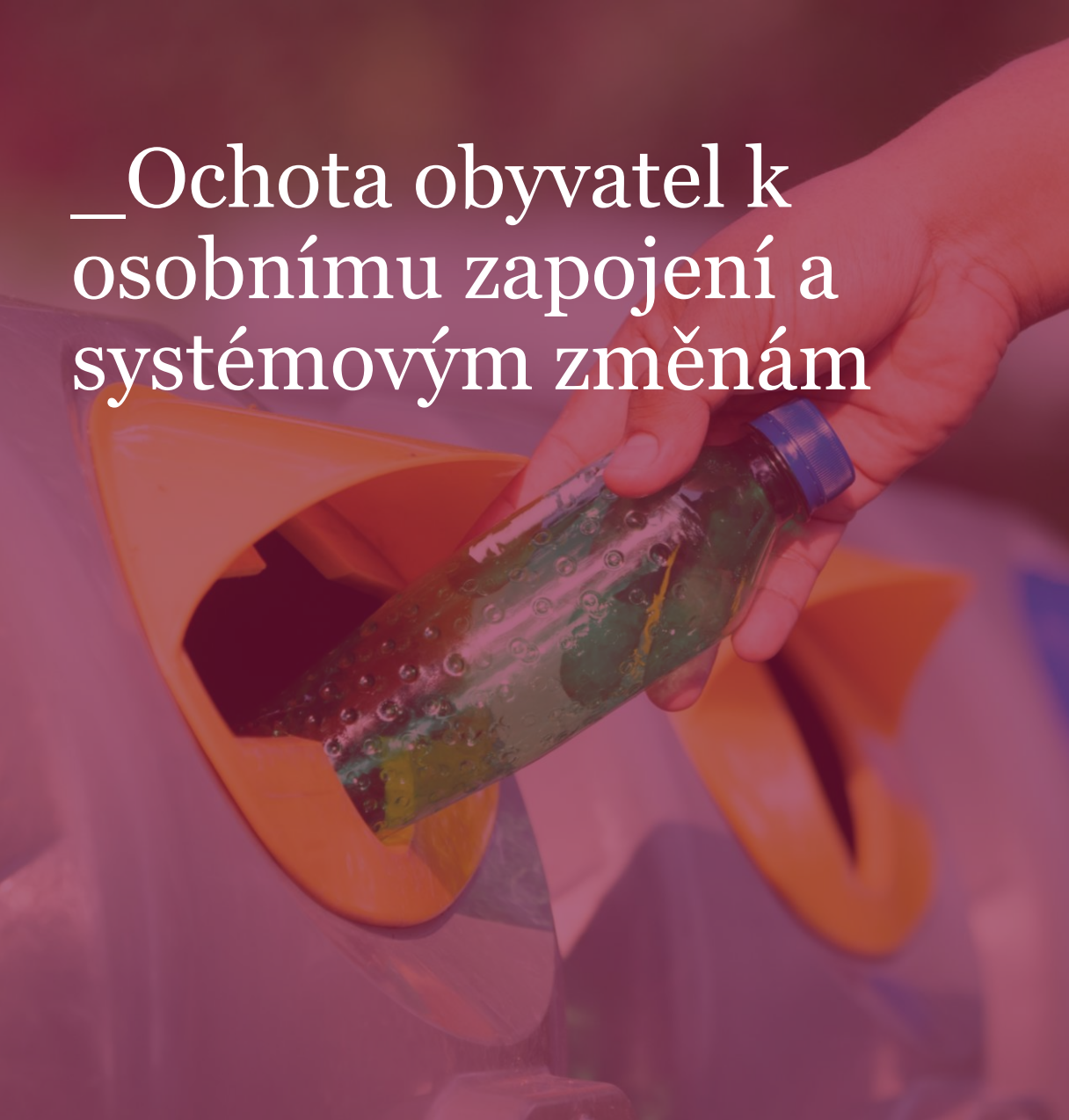
Index postojů ke klimatu – rozložení v populaci

Index postojů k Evropské unii x Index postojů ke klimatu

N = 1036

A hand holding a condensation-covered plastic bottle over a recycling bin. The background is a soft-focus image of a recycling bin with a blue lid and a green recycling symbol. The text is overlaid on the left side of the image.

_Ochota obyvatel k osobnímu zapojení a systémovým změnám

**Co veřejnost pro snížení dopadu na
životní prostředí dělá?**

**Jaký je výhled ochoty změnit své
návyky do budoucna?**

**Jaká systémová opatření veřejnost
podporuje?**

_Ochota obyvatel k osobnímu zapojení a systémovým změnám

__Shrnutí zjištění

- Celkem 66 % Čechů a Češek již podle svých tvrzení podniklo kroky k **omezování odpadu**.
- Pouze 17 % by do budoucna zvažilo **omezit maso ve svém jídelníčku**.
- Nejčastěji jsou lidé ochotni **dělat ty věci, které sami subjektivně považují za efektivní**. Silnou roli zde pravděpodobně může hrát zpětná racionalizace, kdy člověk nejprve začne něco dělat a pak to považuje za efektivní právě proto, že to on sám dělá.
- Pozitivně vnímaná systémová opatření se týkají primárně **podpory infrastruktury**, jako jsou veřejná doprava či budování cyklostezek.

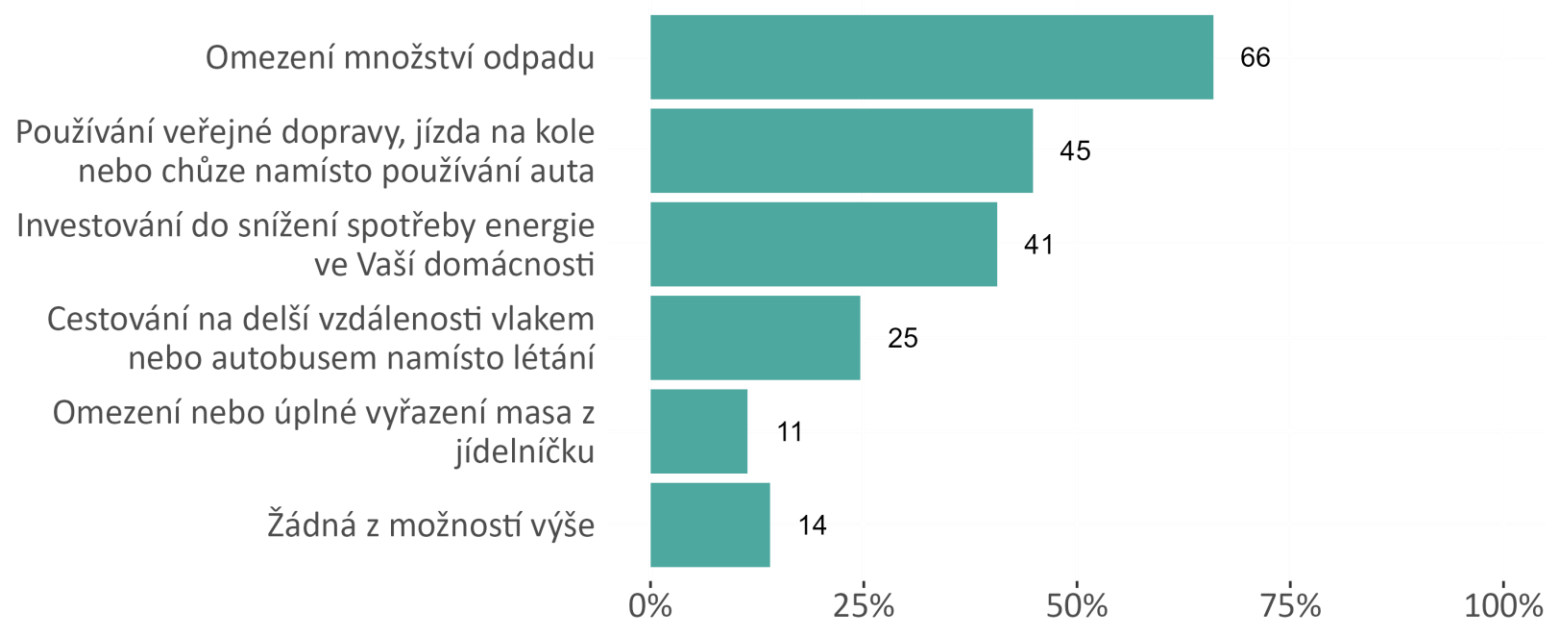
Nejčastěji Češi redukují odpad, snaží se nejezdit autem a šetří energiemi

Z jednotlivých kroků, kterými je možné snížit dopad na životní prostředí, je v Česku velmi populární snaha o omezení množství odpadu. Stejně tak se velká část snaží omezit cesty autem, popřípadě investuje do spotřeby svojí energie.

Méně časté je pak cestování na delší vzdálenosti alternativně oproti letům letadlem a omezení konzumace masa.

Jen 14 % veřejnosti uvádí, že u nich nedošlo k vůbec žádné změně chování z nabízených možností.

„Které z následujících kroků jste v posledních letech podnikl(a), abyste snížil(a) svůj dopad na životní prostředí?“

N = 1036

Nejvíce se vnímání závažnosti problému spojuje s omezením množství produkováných odpadů

Čtyři pětiny (81 %) skupiny, která se o klima zajímá a považuje jeho změny za problém, uvádí, že omezily množství odpadu. To je o 11 procentních bodů více než ve druhé skupině v pořadí, tj. mezi těmi, kdo se o klimatické změny zajímají, ale nepovažují je za závažný problém. Lidé z první jmenované skupiny také výrazně častěji než ostatní podle svých slov používají veřejnou dopravu, kolo či chůzi namísto automobilu (56 % oproti 44 % ve skupině lidí, kteří se o téma nezajímají, byť změnu klimatu považují za problém).

Také u ostatního dotazovaného chování jej nejčastěji upravili ti, kdo se o klima zajímají a jeho změny považují za problém.

Index postojů ke klimatu – rozložení v populaci

„Které z následujících kroků jste v posledních letech podnikl(a), abyste snížil(a) svůj dopad na životní prostředí?“

- Omezení množství odpadu
- Používání veřejné dopravy, jízda na kole nebo chůze namísto používání auta
- Investování do snížení spotřeby energie ve Vaší domácnosti
- Cestování na delší vzdálenosti vlakem nebo autobusem namísto létání
- Omezení nebo úplné vyřazení masa z jídelníčku
- Žádná z možností výše

Index postojů ke klimatu:

	Zajímá se a považuje za vážný problém	Zajímá se a nepovažuje za vážný problém	Nezajímá se ale považuje za vážný problém	Nezajímá se a nepovažuje za vážný problém	Nejistý/á
Omezení množství odpadu	81	70	59	43	40
Používání veřejné dopravy, jízda na kole nebo chůze namísto používání auta	56	36	44	28	25
Investování do snížení spotřeby energie ve Vaší domácnosti	52	46	37	22	16
Cestování na delší vzdálenosti vlakem nebo autobusem namísto létání	29	25	23	16	16
Omezení nebo úplné vyřazení masa z jídelníčku	17	6	8	3	11
Žádná z možností výše	5	14	12	31	40

N = 1036

_ Číslo v souhrnné tabulce zachycuje podíl souhlasných odpovědí, čteno po sloupcích. První pole v tabulce říká: 81 % z těch, kdo „se zajímají o změny klimatu a zároveň je považují za závažný problém“ omezilo v posledních letech množství odpadu, který produkuje.

Na odpad myslí všichni. Mladí šetrněji cestují, staří šetří energiemi

Při porovnání podle věku, vzdělání a pohlaví vidíme rozdíly v prioritách různých kroků.

Zatímco ochota omezit odpad je rovnoměrná napříč věkem, nejvíce jsou ochotní snižovat lidé s vyšším vzděláním a co do pohlaví výrazně více ženy než muži.

Mladší generace (18–29 let) je dnes ochotná volit alternativy k používání auta (je však vhodné upozornit, že mladší generace častěji auto nevlastní či nemají tolik prostředků na jeho provoz).

Oproti tomu senioři (60+) pak nejvíce investují do snížení spotřeby energie.

Které z následujících kroků jste v posledních letech podnikl(a), abyste snížil(a) svůj dopad na životní prostředí?

	18-29	30-44	45-59	60+	Bez maturity	Maturita	Vysoká škola	Muž	Žena
Omezení množství odpadu	64	65	68	66	62	66	75	59	73
Používání veřejné dopravy, jízda na kole nebo chůze namísto používání auta	51	43	42	45	39	48	53	40	50
Investování do snížení spotřeby energie ve Vaší domácnosti	28	38	42	48	36	45	43	39	42
Cestování na delší vzdálenosti vlakem nebo autobusem namísto létání	29	23	25	23	24	24	28	22	27
Omezení nebo úplné vyřazení masa z jídelníčku	15	12	9	11	8	12	17	7	15
Žádná z možností výše	15	14	13	14	17	12	10	18	10

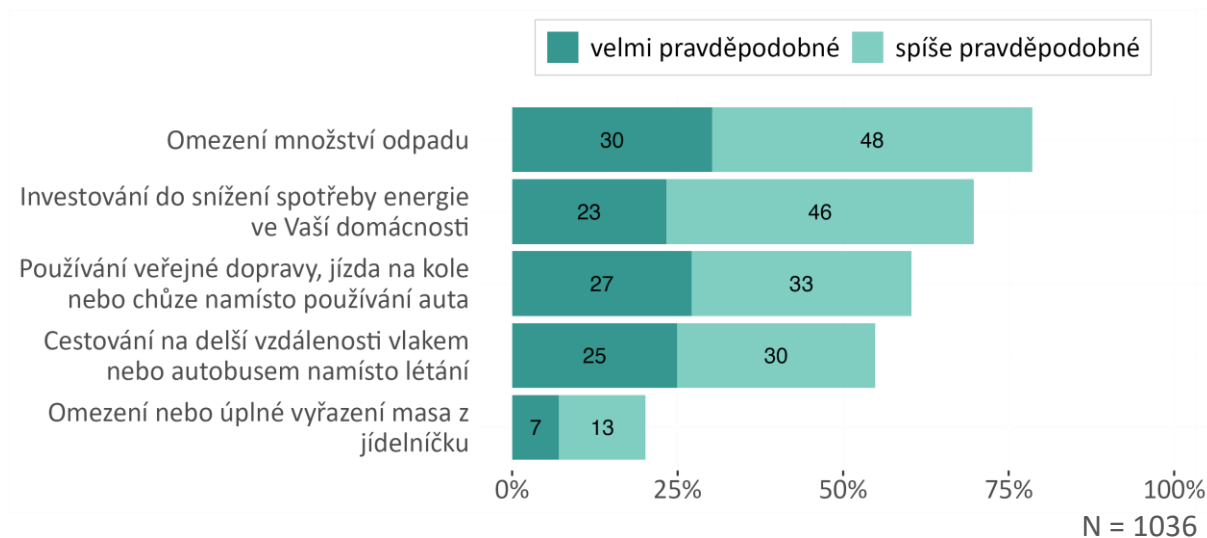
_Číslo v tabulce zachycuje podíl souhlasných odpovědí, čteno po sloupcích. První pole v tabulce říká: 64 % lidí ve věku 18 a 29 let omezilo v posledních letech množství odpadu, který produkuje.

N = 1036

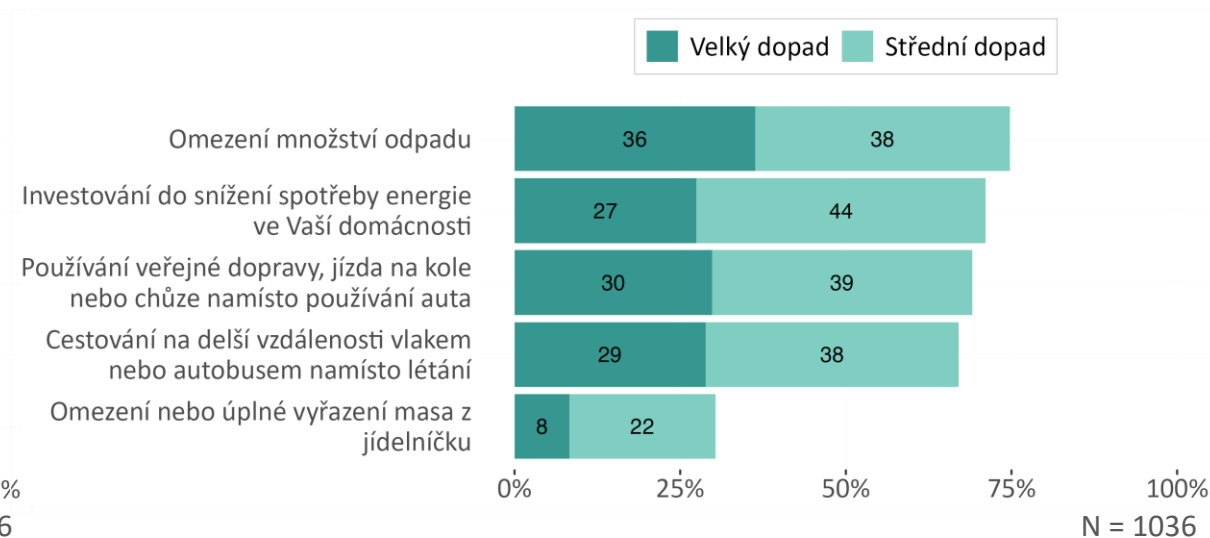
Češi zvažují ty kroky ke snížení emisí, které považují za efektivní

Ve srovnání, jaké kroky ke snížení emisí by byla veřejnost ochotná dělat (graf vlevo), s tím, jaký dopad by podle nich změna chování měla, kdyby ji podniklo velké množství lidí (graf vpravo), vidíme že standardně Češi zvažují ty kroky k ochraně životního prostředí, které sami považují za ty s potenciálně velkým dopadem na společnost.

„Jak pravděpodobné je, že v blízké budoucnosti podniknete následující kroky ke snížení svého dopadu na životní prostředí?“

„Podle Vašeho názoru, jak velký dopad by mělo, kdyby hodně lidí podniklo následující kroky?“

Zájem o problematiku se nejvíce odráží v hodnocení sebe sama

Lidé, kteří se zajímají o klimatickou změnu, nejčastěji vnímají sebe a své blízké okolí jako ty, kdo dělá nejvíc pro životní prostředí.

Česká vláda a byznysový sektor jsou dohromady shodně vnímáni jako aktéři, kteří konají nejméně, a to z pohledu všech skupin z hlediska indexu postojů ke klimatu.

Dle Vašeho názoru, kolik toho následující aktéři dělají pro životní prostředí na škále od 1 do 5? (Čím vyšší číslo, tím pozitivnější hodnocení.)

Index postojů ke klimatu:

	Zajímá se a považuje za vážný problém	Zajímá se a nepovažuje za vážný problém	Nezajímá se ale považuje za vážný problém	Nezajímá se a nepovažuje za vážný problém	Nejistý/á
Vy sám/a	3.4	3.2	2.8	2.6	2.6
Vaši přátelé a rodina	3.1	3.1	2.8	2.6	2.8
Neziskové organizace	3	2.3	2.8	2.7	2.7
Kraje a obce	2.9	2.9	2.9	2.7	2.6
Evropská unie	3	2.8	2.9	2.9	2.6
Češi a Češky	2.7	2.9	2.7	2.7	2.7
Česká vláda	2.4	2.4	2.5	2.5	2.4
Byznys (firmy)	2.4	2.4	2.5	2.4	2.4

_Průměrné hodnocení (1 = V podstatě nic, 5 = Nejvíce, co je možné).

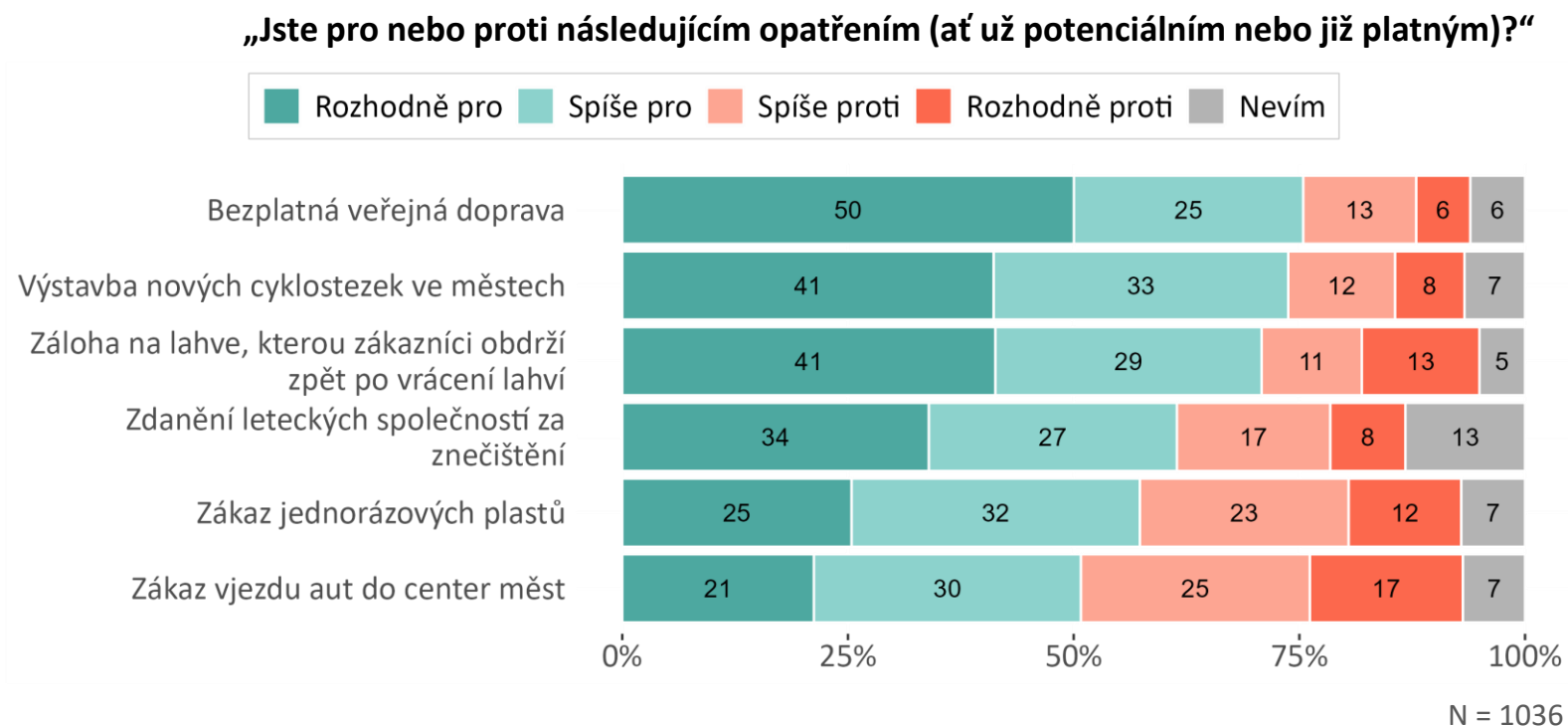
N = 1036

Index postojů ke klimatu – rozložení v populaci

Nejvíce veřejnost schvaluje rozvoj a podporu alternativní infrastruktury, následuje zálohování lahví

V součtu je nejvíce přijímaným opatřením proti změnám klimatu bezplatná veřejná doprava. Obecně vidíme, že zákazy nebo dodatečné daně nejsou příliš populárním opatřením. Výjimkou z toho jsou zálohy na lahve, na které jsou ale Češi již zvyklí.

Napříč společnostmi silně podporuje zhruba polovina lidí bezplatnou veřejnou dopravu. Jen pětina silně podporuje zákaz vjezdu aut do center měst

Ve srovnání podle věku nejčastěji veřejnou dopravu zdarma podporují lidé starší 60 let; u části této skupiny ale doprava zdarma nebo výrazné slevy existují již dnes. Skupina mladých aktivně pracujících (30–44 let) zase častěji podporuje infrastrukturní rozvoj cyklostezek. Mladá generace (18–29 let) potom častěji podporuje zálohování.

Míra vzdělání výraznější rozdíly nevytváří, vysokoškoláci o něco méně podporují veřejnou dopravu.

Při porovnání odpovědí podle pohlaví to jsou ženy, které jsou pro opatření častěji než muži.

„Jste pro nebo proti následujícím opatřením (ať už potenciálním nebo již platným)?“

	18-29	30-44	45-59	60+	Bez maturity	Maturita	Vysoká škola	Muž	Žena
Bezplatná veřejná doprava	45	45	48	58	52	52	44	47	52
Výstavba nových cyklostezek ve městech	41	50	42	33	39	42	44	36	46
Záloha na lahve, kterou zákazníci obdrží zpět po vrácení lahví	48	42	38	39	39	44	41	38	45
Zdanění leteckých společností za znečištění	19	36	37	37	38	32	28	35	33
Zákaz jednorázových plastů (např. žádné plastové sáčky zdarma v obchodech)	19	26	26	27	25	23	30	25	26
Zákaz vjezdu aut do center měst	15	20	21	26	22	21	21	19	24

_Podíl odpovědí „Rozhodně pro“

N = 1036

Postoj ke klimatu nemá vždy vliv na (ne)souhlas s opatřeními

Obecně se dá říct, že v souhrnném hodnocení podle indexu postojů ke klimatu není žádné z dnes aktivně diskutovaných opatření silně a široce podporované, s výjimkou bezplatné veřejné dopravy, která dosahuje alespoň polovičního podílu akceptace veřejností. Míra souhlasu je navíc podobná i napříč společenskými skupinami.

Velmi proti se veřejnost staví proti zákazu vjezdu aut do center měst. Ani mezi skupinou, která se o změny klimatu nejvíce zajímá, nedosahuje třetinové podpory.

Index postojů ke klimatu – rozložení v populaci

Index postojů ke klimatu:		Index postojů ke klimatu: Zajímá se a považuje za vážný problém					Index postojů ke klimatu: Zajímá se a nepovažuje za vážný problém					Index postojů ke klimatu: Nezajímá se ale považuje za vážný problém					Index postojů ke klimatu: Nezajímá se a nepovažuje za vážný problém					Index postojů ke klimatu: Nejistý/á				
Jste pro nebo proti následujícím opatřením (ať už potenciálním nebo již platným)?		Zajímá se a považuje za vážný problém					Zajímá se a nepovažuje za vážný problém					Nezajímá se ale považuje za vážný problém					Nezajímá se a nepovažuje za vážný problém					Nejistý/á				
Bezplatná veřejná doprava		47	55	52	55	43	38	37	35	25	22	52	34	40	25	24	49	31	45	27	26	35	21	20	11	21
Zdanění leteckých společností za znečištění		38	37	35	25	22	52	34	40	25	24	49	31	45	27	26	35	21	20	11	21	27	15	20	12	14
Záloha na lahve		52	34	40	25	24	49	31	45	27	26	35	21	20	11	21	27	15	20	12	14	35	21	20	11	21
Výstavba nových cyklostezek ve městech		49	31	45	27	26	35	21	20	11	21	27	15	20	12	14	35	21	20	11	21	27	15	20	12	14
Zákaz jednorázových plastů		35	21	20	11	21	27	15	20	12	14	35	21	20	11	21	27	15	20	12	14	35	21	20	11	21
Zákaz vjezdu aut do center měst		27	15	20	12	14	35	21	20	11	21	27	15	20	12	14	35	21	20	11	21	27	15	20	12	14

_Podíl odpovědí „Rozhodně pro“

N = 1036

Lidé s pozitivním příklonem k EU častěji podporují i systémová opatření

Pokud se podíváme na systémová opatření skrze index přístupu k EU, ve srovnání vidíme, že čím pozitivnější je skupina, tím spíše je také pro jednotlivá opatření.

Nicméně i skupina euroskeptiků je stále pro podporu veřejné dopravy, a dokonce nejsilněji podporuje zdanění leteckých společností (to je pravděpodobně dáno vyšším průměrným věkem skupiny – starší lidé již tolik nelétají).

„Jste pro nebo proti následujícím opatřením (ať už potenciálním nebo již platným)?“

	Silně proevropští	Spíše proevropští	Nerozhodnutí	Spíše euroskeptičtí	Silně euroskeptičtí
Bezplatná veřejná doprava	47	46	51	51	62
Záloha na lahve, kterou zákazníci obdrží zpět po vrácení lahví	56	39	40	35	33
Zdanění leteckých společností za znečištění	38	28	32	35	47
Výstavba nových cyklostezek ve městech	58	43	35	35	33
Zákaz jednorázových plastů (např. žádné plastové sáčky zdarma v obchodech)	35	26	23	20	22
Zákaz vjezdu aut do center měst	27	20	21	15	24

_Podíl odpovědí „Rozhodně pro“

N = 1036

_Bydlení, přístup k energetickým úsporám a investicím

Kolik domů je v Česku zateplených?

Jak české domácnosti vytápějí?

**Co jsou nejčastěji zvažované investice
do rekonstrukce domů?**

_Bydlení, přístup k energetickým úsporám a investicím

__Shrnutí zjištění

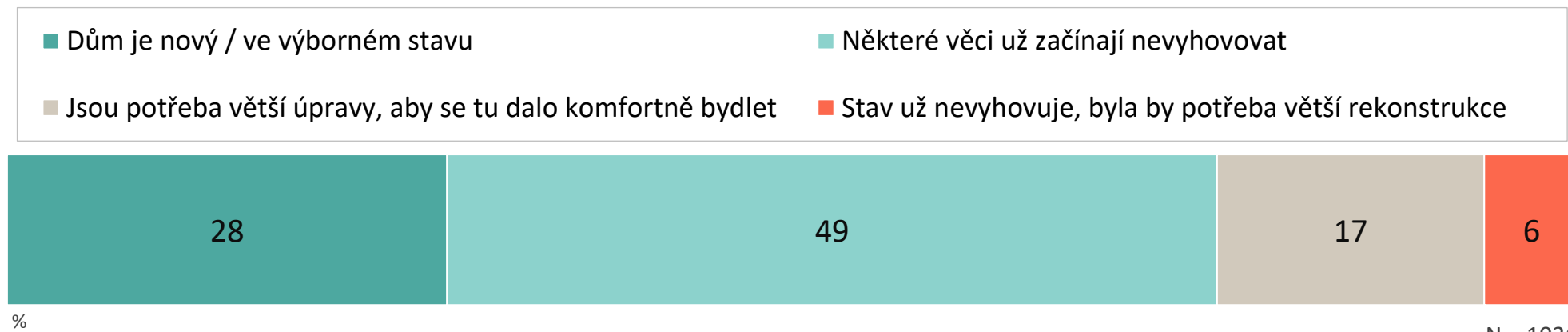
- V Česku jsou nejvíce zateplené **panelové domy**. Největší potenciál pro zateplení je u bytových domů z jiných materiálů a rodinných domů.
- Investice do snížení energetické náročnosti **plánuje kolem tří desetin Čechů**, významně častěji ale hlavně ti dobře zajištění.
- Se zdroji vytápění panuje u domácností **převážně spokojenost** nezávisle na tom, čím se topí.
- Největší bariérou investic je převážně **nedostatek financí** na rekonstrukce.
- O dotaci na snížení energetických úspor v minulosti **žádalo 19 %** vlastníků nemovitosti (bytového či rodinného domu).
- Navzdory vysokému podílu úspěšnosti žadatelů má 45 % **pocit, že by dotaci nezískali**.

Většina lidí vnímá stav vlastního obydlí jako vyhovující

Obecně, zeptáme li se na to, jak lidé vnímají stav svojí budovy, v součtu 77 % odpoví že stav budovy vnímají jako dobrý. Přitom asi tři desetiny (28 %) říkají že dům je nový nebo ve výborném stavu. V případě poloviny (49 %) začínají některé věci nevyhovovat bylo by tedy třeba drobných dílčích úprav. Větší úpravy by na svém domě potřebovala realizovat asi pětina (17 %). Jen podle 6% je stav budovy zcela nevyhovující. Tyto údaje znamenají, že významnou motivací ke komplexnější rekonstrukci, jejíž součástí mohou být i právě úsporná opatření, nevyhovující stav budovy nejspíše nebude.

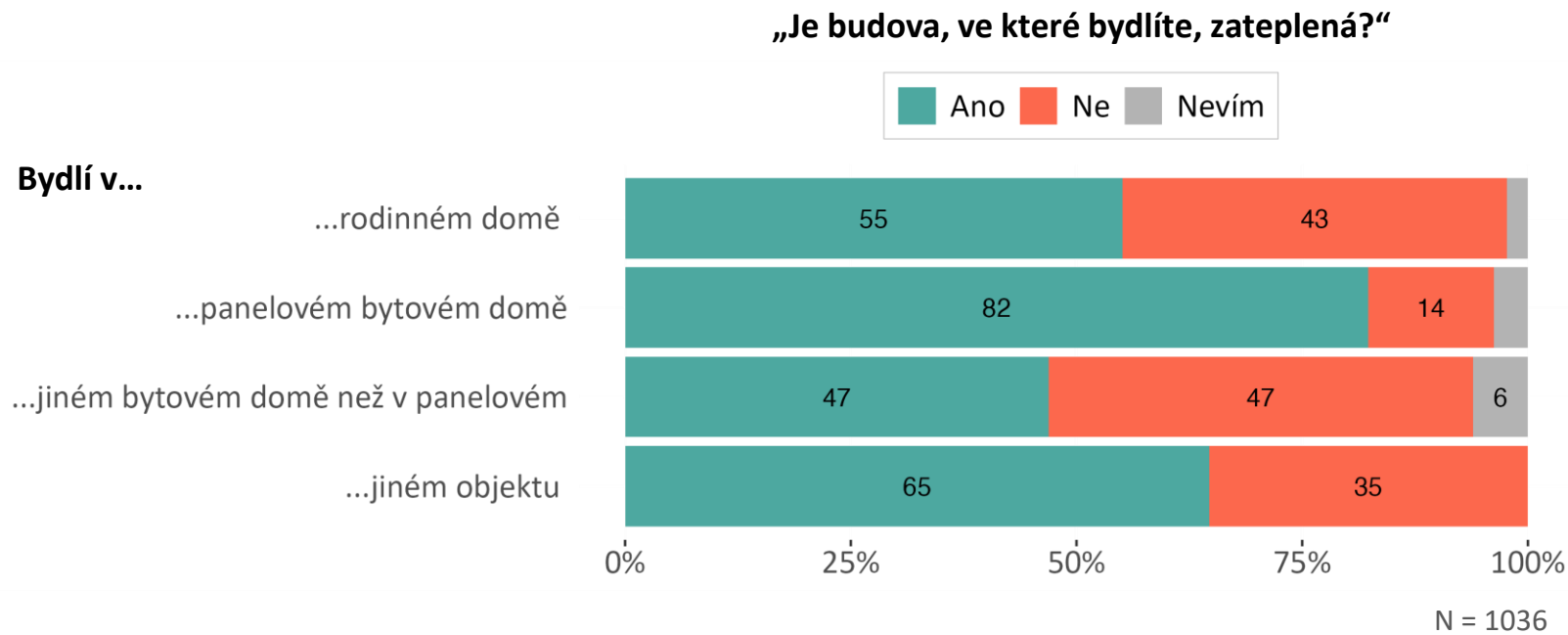
„Jak byste popsal(a) celkový stav budovy, ve které bydlíte? (Pokud bydlíte v bytě, myslíte prosím na celou budovu, nejen na svůj byt.)“

N = 1036

Nejvíce jsou v Česku zateplené „paneláky“, ostatní bytové domy jsou na tom spolu s rodinnými domy hůře

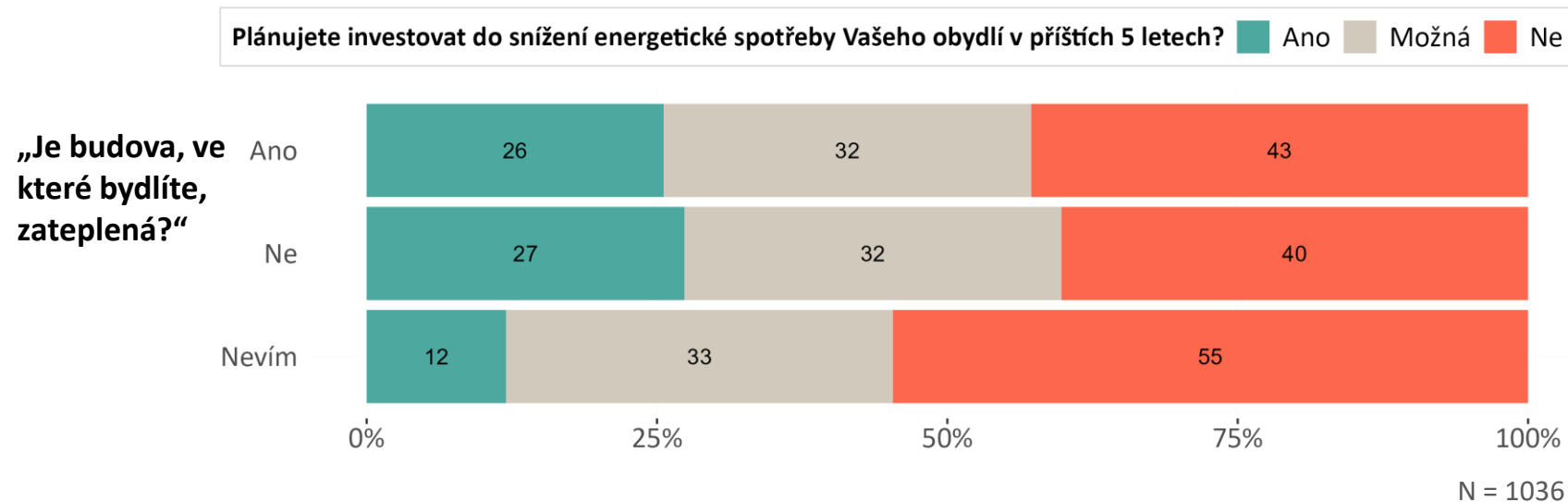
Nejčastěji jsou zateplené v Česku panelové bytové domy – uvedla to výrazná většina respondentů (82 %), kteří v nich bydlí. Jiná je situace u bytových domů z jiných materiálů (typicky cihlových): jen asi polovina lidí, kteří v nich bydlí, bydlí v zatepleném domě. Významně větší potenciál pro další zateplování je tak u této skupiny. Z rodinných domů je už zateplená také přibližně polovina.

Úroveň zateplení nemá vliv na ochotu šetřit energiemi

V grafu, který kombinuje odpovědi na dvě otázky, vidíme, že plány na investice do snížení energetické spotřeby jsou velmi podobné napříč skupinami rozdělenými podle toho, zda je budova aktuálně zateplená (a tedy již nějaké úrovně energetických úspor dosahuje). Oblast energetických úspor je tak prostorem, kde je stále velký potenciál pro pobídky a nové přístupy.

Jak číst následující graf? V řádcích jsou jednotlivé skupiny lidí dle odpovědi na otázku, zda bydlí v zateplené budově. Barvami je pak proveden jejich rozklad podle toho, jestli plánují investice do snížení energetické spotřeby. Například tedy z těch, kdo bydlí v zateplené budově, plánuje 26 % investici do snížení energetické náročnosti tohoto obydlí.

Investice do snížení energetické spotřeby jsou mezi Čechy populární

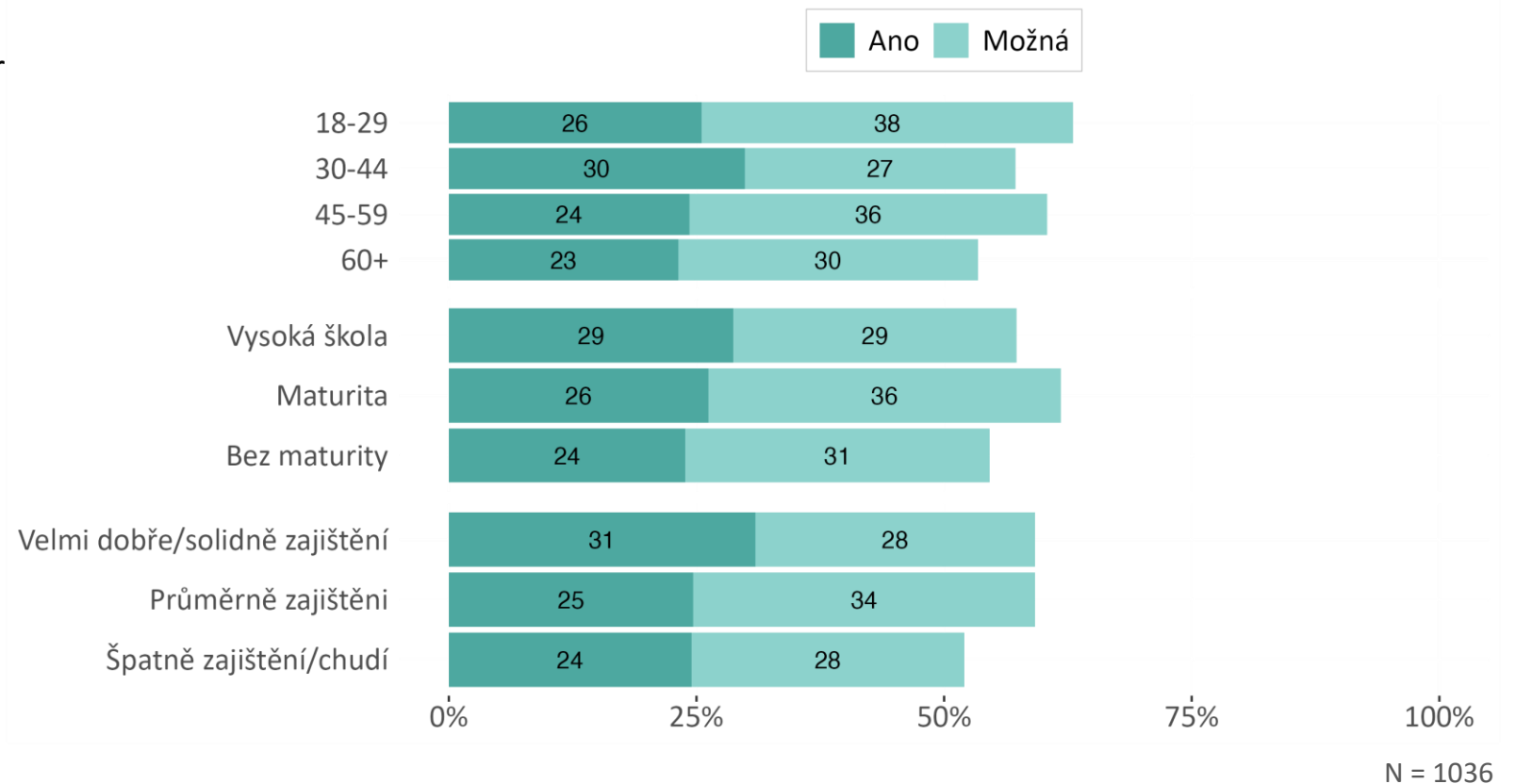
Investiční plány se tolik neliší napříč věkem, ale ani vzděláním.

Zásadním faktorem ochoty investovat do úspor energií je, nepřekvapivě, míra finančního zajištění, kdy výhledové plánování investic do úspor stoupá s ekonomickým kapitálem.

Zároveň ale i mezi skupinami s nižšími příjmy zhruba pětina výhledově investovat plánuje a velká část to zvažuje.

Oblast energetických úspor v domácnosti je do budoucna důležitou složkou dekarbonizace, protože snížení poptávky po energiích je důležitá část procesu proměny energetického mixu.

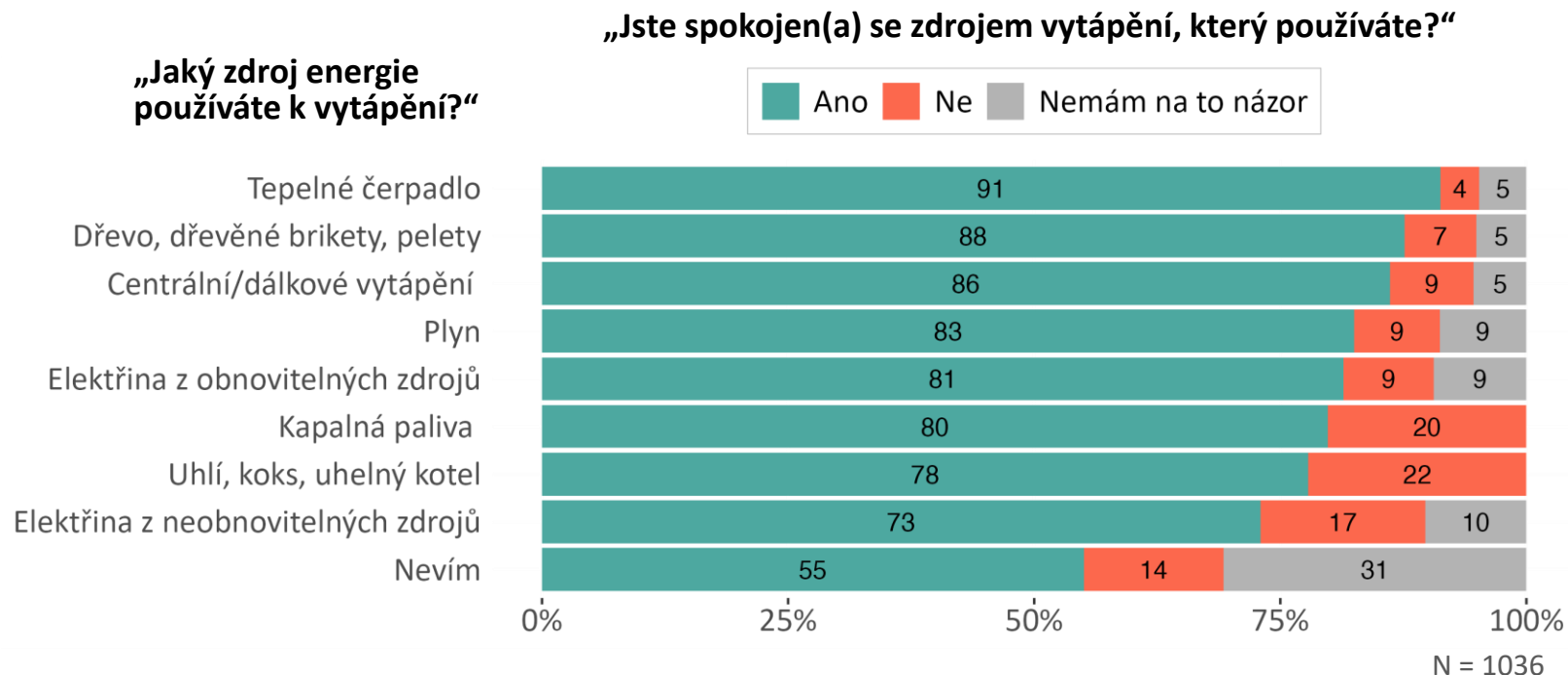
„Plánujete investovat do snížení energetické spotřeby Vašeho obydlí v příštích 5 letech?“

Majitelé nemovitostí jsou se svými zdroji energie převážně spokojeni. Nejvyšší je pak spokojenost s tepelnými čerpadly.

Kromě samotných úspor mohou některé domácnosti i změnit svůj zdroj vytápění, čímž mohou významně zefektivnit příjem tepla. Ve srovnávacím grafu nicméně vidíme, že nehledě na to, jaký zdroj vytápění domácnost používá, je s ním z velké míry spokojená – a to včetně centrálního/dálkového vytápění, kde je jistá nesvoboda ve volbě zdroje tepla a jeho případné ceny, nebo dnes částečně regulovaných uhelných kotlů (u těch je ale přece jenom větší míra nespokojenosti).

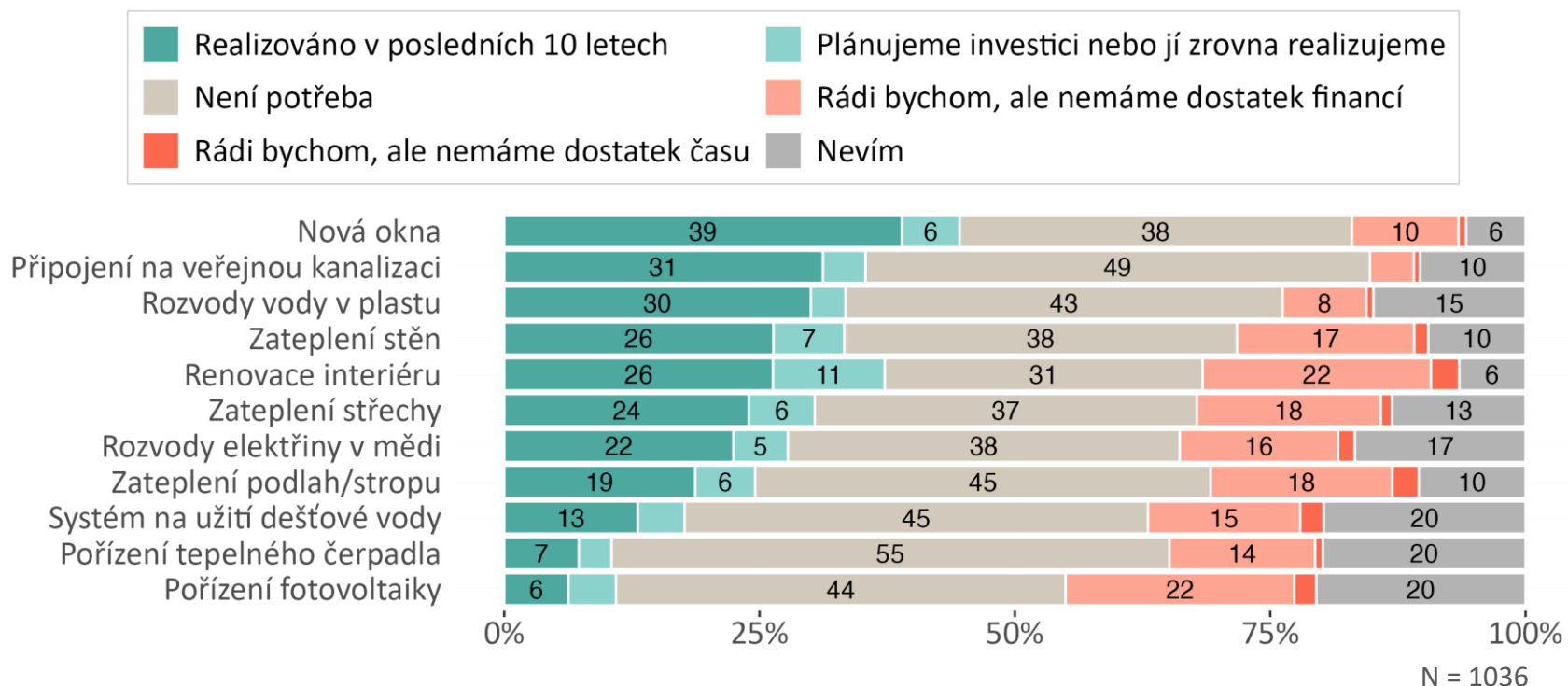
Výměnu zdroje vytápění tedy bude třeba motivovat, protože z většiny panuje se současným stavem spokojenost.

Renovacím dominuje výměna oken. U většiny opatření desetina až pětina nemá finance na rekonstrukci

Ze seznamu možných renovací je vidět, že nejčastěji si domácnosti nechaly vyměnit okna (39 %), což je z pohledu spotřeby energie efektivní opatření, jakkoliv je vhodné doplnit je o zateplení, nebylo-li realizované. Co se týká budoucích plánů, nejvíce, až desetina (11 %) domácností, plánuje renovovat svůj interiér. Tyto investice se nedají automaticky zařadit mezi úspory, je ale důležité počítat s tím, že domácnosti přirozeně vynakládají prostředky i na ně. Čas na zprocesování investice není zdaleka takový problém jako nedostatek peněz.

„Uveďte prosím, zda plánujete renovaci nebo investici do následujících věcí...“

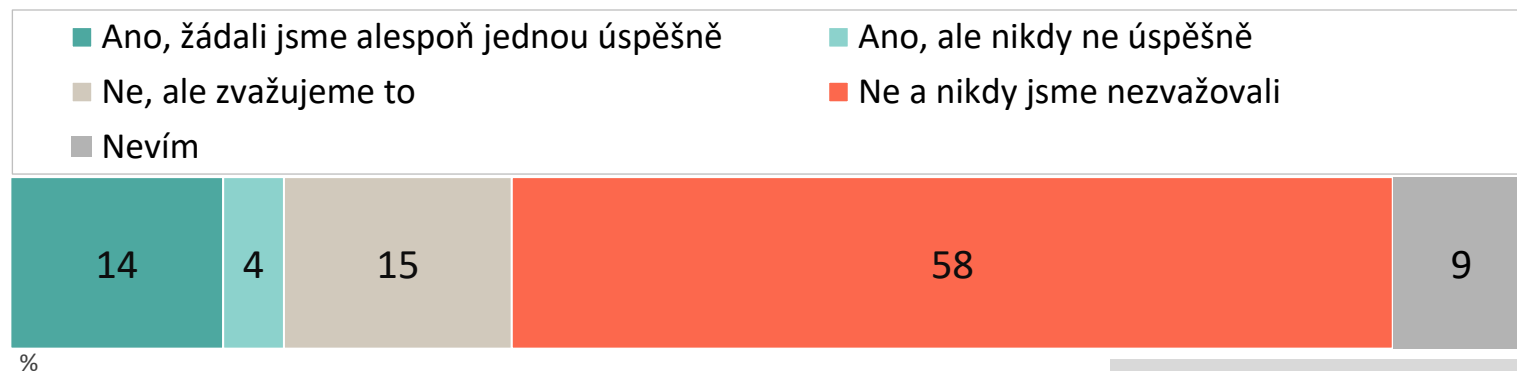

Pětina vlastníků nějaké nemovitosti v minulosti žádala o dotaci. Dalších 15 % podání dotace zvažuje

Tato otázka byla položena pouze lidem kteří vlastní nemovitost, kterou obývají. Je to tak proto, že i když je třeba zvyšovat energetickou účinnost i u domácností žijících v nájmech, v naprosté většině případů o podporu z dotačních programů žádat nemohou.

Nicméně vidíme, že mezi vlastnickou populací je zhruba pětina (18 %) lidí se zkušeností s dotacemi. Z nich 14 % žádalo úspěšně a oproti tomu 4 % neúspěšně. Dalších 15 % podání žádosti zvažuje. Zároveň ale téměř šest desetin (58 %) uvedlo, že podání dotace nikdy ani nezvažovali. Tato velká skupina představuje potenciální výzvu.

„Žádali jste někdy ve Vaší domácnosti o podporu z programu na snížení energetické náročnosti Vaší nemovitosti?“

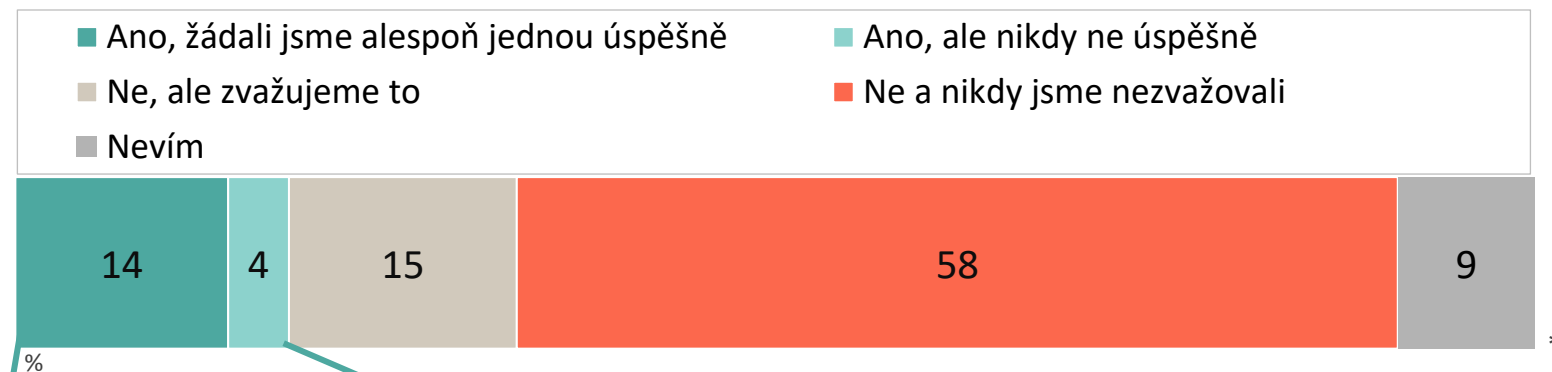

_ Pouze lidé kteří vlastní nemovitost, kterou obývají N = 711

Kdo o podporu požádal v minulosti, je spíše spokojen

Lidem, kteří uvedli zkušenost s žádostí o dotaci byla následně položena otázka, jak proces a celkové náklady dotace, včetně administrativních úkonů s ní spojených hodnotí. Z odpovědí vidíme, že častěji jsou na konci žadatelé spokojeni. Za výhodnou dotaci označilo celkem 74 %. Že se celý proces nevyplatil uvedla pětina (19 %).

„Žádali jste někdy ve Vaší domácnosti o podporu z programu na snížení energetické náročnosti Vaší nemovitosti?“

„Když zvážíte celkové náklady na dotaci (jako je papírování, náklady na práci, náklady na materiál atd.), stálo to za to?“

N = 125

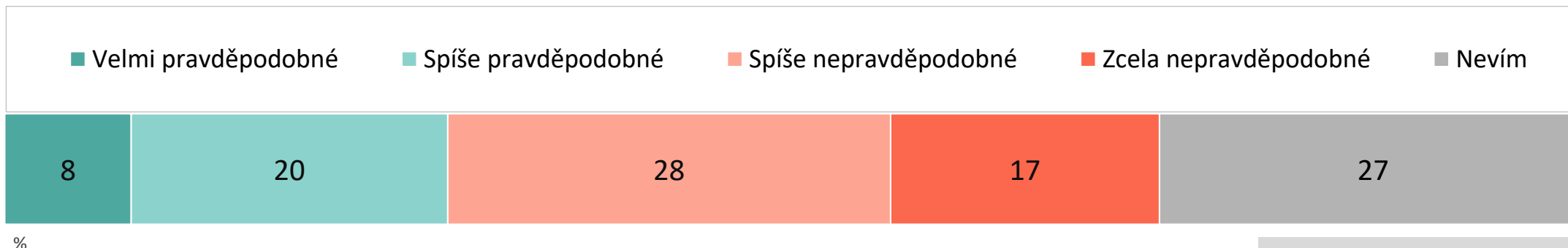
**Pouze lidé kteří vlastní nemovitost, kterou obývají N = 711*

Až polovina všech vlastníků, potenciálních žadatelů, se domnívá že v případě žádosti by dotaci neobdrželi

Potenciálně důležitou bariérou je zjištění, že až polovina (45 %) všech potenciálních žadatelů o dotace na snížení energetické náročnosti budov se domnívá, že obdržení dotace je v jejich případě spíše nepravděpodobné. Optimistické jsou naopak tři desetiny (28 %). Podobný počet (27 %) a pravděpodobnost neumí vyhodnotit.

Toto zjištění můžeme porovnat s předchozími dvěma stranami, kde zjištění ukázala že jednak významná většina z těch kteří o dotaci žádali uspěla, a zároveň že celkový proces je hodnocen pozitivně.

„Podle Vašeho názoru, jak pravděpodobné je, že byste takovou podporu obdrželi, pokud byste o ni požádali?“

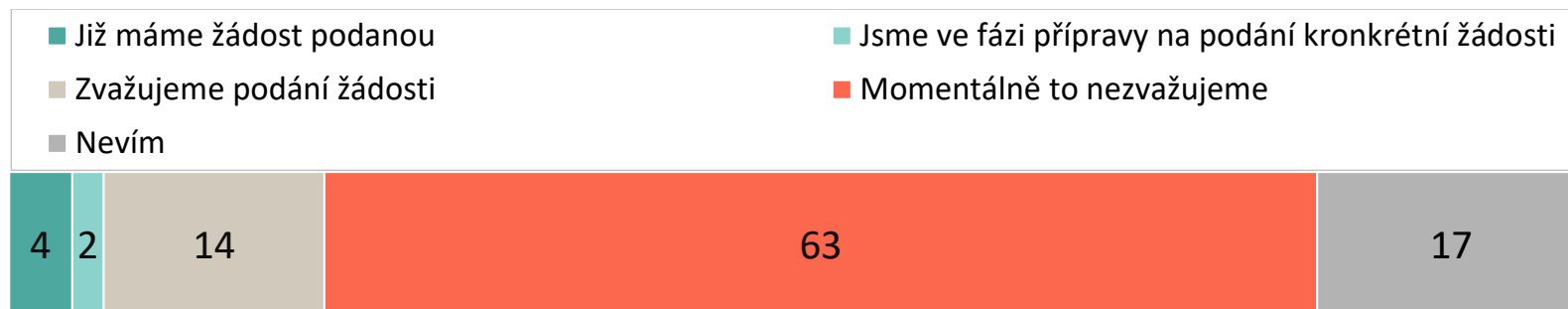

_Pouze lidé kteří vlastní nemovitost, kterou obývají N = 711

Aktuálně až pětina vlastníků zvažuje, nebo má podanou žádost

Ve výhledu do budoucna jsou to pořád téměř dvě třetiny (63 %) lidí, kteří momentálně podání dotace nezvažují. Zároveň má ale aktuálně podanou žádost 4 % a další 2 % jsou ve fázi přípravy podání. Následně dalších 14 % podání zvažuje. Tyto údaje mohou svědčit o tom, že dotační programy jsou využívány kontinuálně, a tedy plní svojí funkci.

„Jaký je postoj Vaší domácnosti k žádosti o dotace na snížení spotřeby energie Vaší nemovitosti v budoucnu“

%

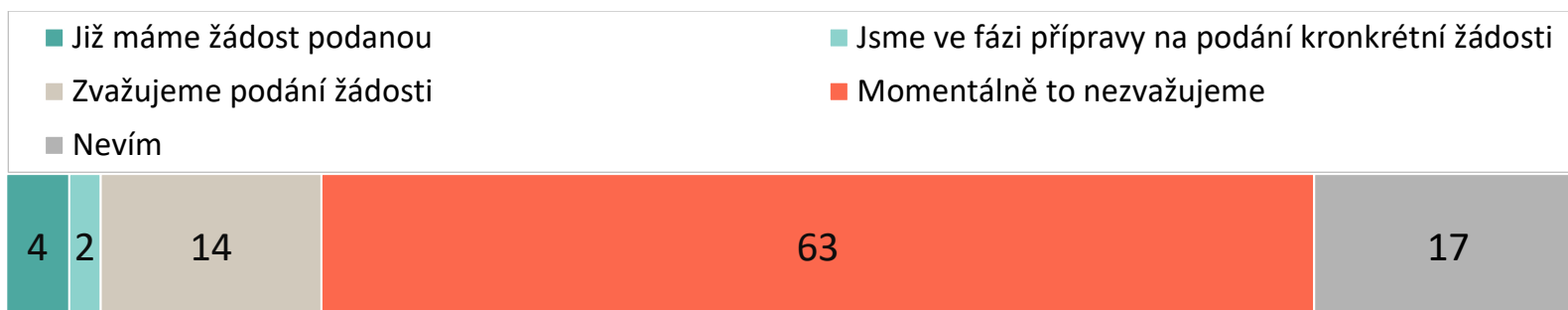
_ Pouze lidé kteří vlastní nemovitost, kterou obývají N = 711

Důvody k nepodání dotace se různí, nedostatek informací ale není dominantní důvod

Možné důvody proč podání dotace daný člověk nezvažuje jsou rozděleny názorově poměrně rovnoměrně. Drobně nejčastějším důvodem je ten, že rekonstrukce domu či bytu není potřeba (24 %), shodně kolem pětiny uvedlo, že na renovaci ani s podporou nemají prostředky (22 %), anebo si myslí že, pro dotaci nesplňují kritéria (21 %). Tento podíl můžeme srovnat s vysokým podílem lidí, kteří v samostatné otázce uvedli, že by dotaci nezískali. V porovnání s dalšími důvody se tato obava neukazuje jako dominantní, hlavní.

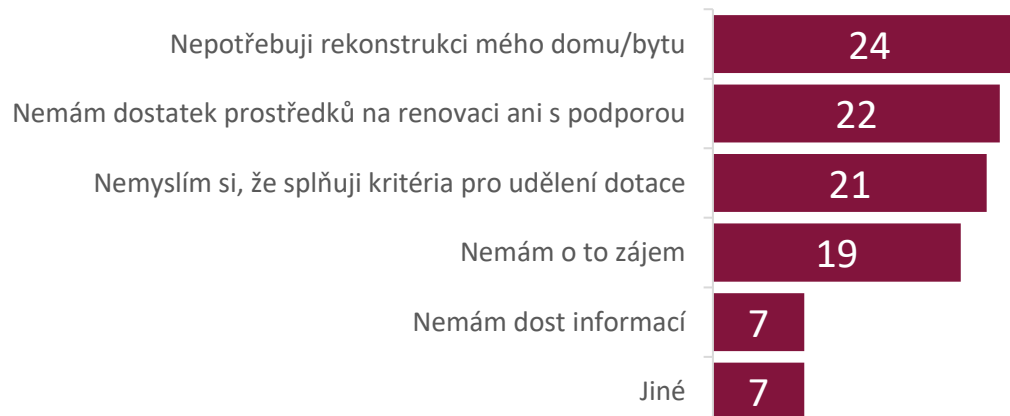
Pětina (19 %) poté uvedla, že nemá zájem. Jenom necelá desetina (7 %) uvedla, že o v tom nemá dost informací.

„Jaký je postoj Vaší domácnosti k žádosti o dotace na snížení spotřeby energie Vaší nemovitosti v budoucnu“

%

„Proč nezvažujete podání žádosti? Vyberte prosím hlavní důvod.“

N = 446

**Pouze lidé kteří vlastní nemovitost, kterou obývají N = 711*

Trh práce a vliv klimatické změny na něj

**Kolik Čechů už pocítilo dopady
klimatické změny na pracovní trh?**

**Jaké jsou očekávané dopady na trh
práce v Česku obecně?**

**Jaký způsobem trh práce ovlivní
transformace ekonomiky v souvislosti
s bojem s klimatickou změnou?**

_Trh práce a vliv klimatické změny na něj

__Shrnutí zjištění

- Většina veřejnosti zatím **osobně dopady klimatické změny na pracovní trh nepocítila**, ve výhledu do budoucna ale 23 % očekává, že je postihnou negativně.
- Panuje silná obava, že proces řešení změn klimatu **dopadne na českou ekonomiku spíše negativně**, myslí si to průřezově celá populace.
- Největší obavy budí **ztráta zaměstnání** a možný **pokles výdělků**, zchudnutí.

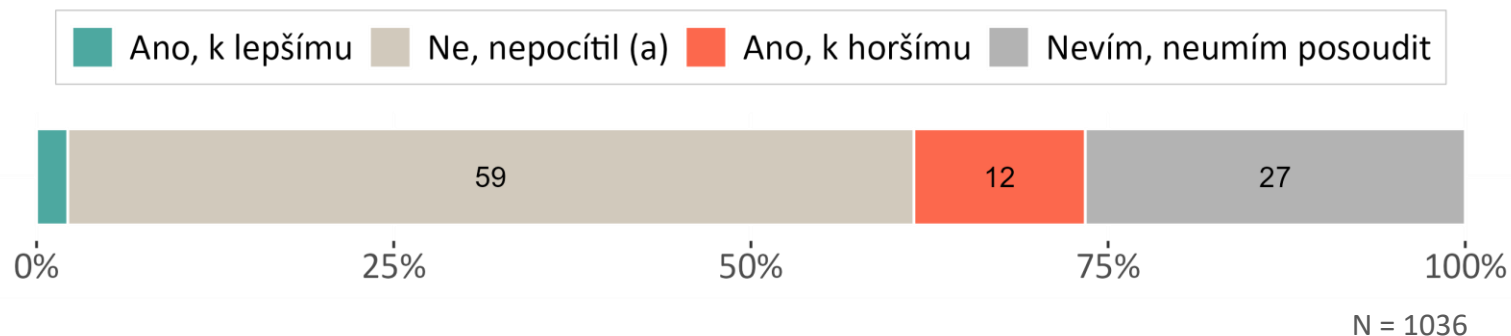
Dopady změn klimatu na trh práce zatím Češi a Češky tolik nepocítují, do budoucna ale hledí spíše s negativními než pozitivními očekáváními.

Zatím tři pětiny (59 %) veřejnosti uvádí, že dosud dopady změny klimatu na trh práce nepocítily. Pokud ano, tak podle desetiny (12 %) situaci ovlivnily negativně; pozitivně pak pouze pro minimum lidí.

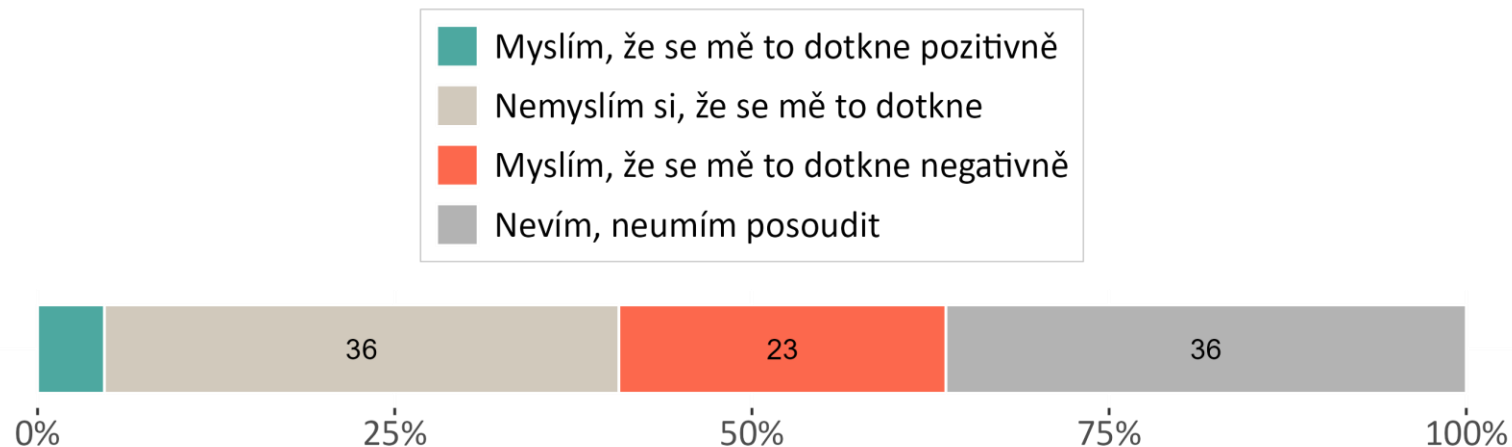
Když se lidí zeptáme, zda si myslí, že dopady zasáhnou je osobně, je veřejnost pesimističtější a také nejistější. Téměř čtvrtina (23 %) lidí si je jistá, že dopady budou negativní, a vývoj zatím nedokáže zhodnotit třetina (36 %) Čechů a Češek.

Zatímco současný vliv změn klimatu na trh práce se veřejnosti hůře posuzuje, tak pohled do budoucna je spíše negativnější.

„Pocítil(a) jste již Vy osobně dopady změn klimatu na trh práce?“

„Myslíte si, že dopad klimatické změny na ekonomiku a trh práce zasáhne Vás osobně? Pokud ano, jak?“

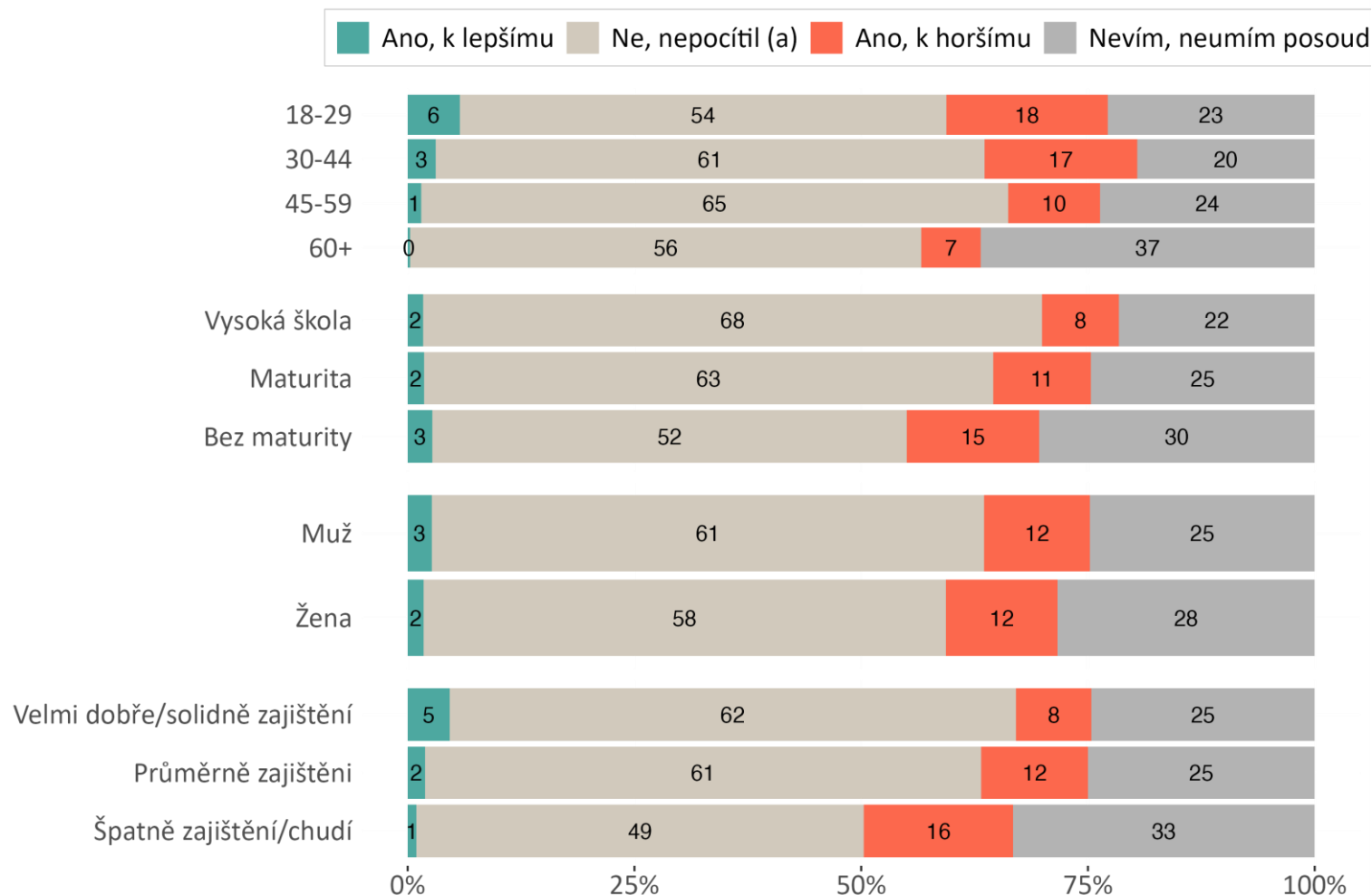
_ Tato otázka nebyla položena respondentům, kteří uvedli, že jsou již v důchodu

Pesimističtější ve vnímání dopadů jsou mladí lidé a lidé bez maturity

Mladší lidé častěji deklarují, že si všimli negativních dopadů klimatické změny na trh práce. Skupina mezi 18 a 44 lety to uvádí v 17, resp. 18 %. Senioři zároveň častěji uvádějí, že věc nedokážou posoudit; ti jsou ale také častěji už mimo trh práce a část z nich na pracovním trhu nebyla už ve chvíli, kdy Zelená dohoda pro Evropu přinesla první významnější změny spolu a diskusi o nich.

Silnější negativní výhled mají lidé s nižším než maturitním vzděláním.

„Pocítil(a) jste již Vy osobně dopady změn klimatu na trh práce?“

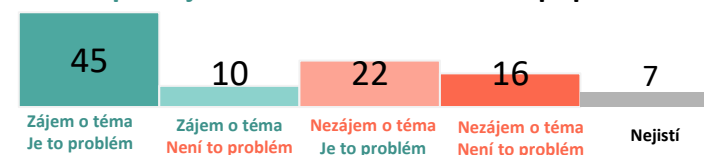
N = 1036

Názor na klima se propisuje do očekávání vývoje na pracovním trhu různě

Postoje k vývoji na trhu práce rozeberme pohledem postoje indexu ke klimatu. Z těch, kdo se o klima nezajímají (nezávisle zda změny klimatu považují nebo nepovažují za problém) shodně asi 2 z 10 (19 %) očekává negativní dopady klimatické změny na pracovní trh. Ve skupinách, které se o klima naopak zajímají, si to myslí asi 3 z 10 (27, respektive 32 %).

Podobný, byť slabý rozdíl je vidět i u druhé proměnné, která vytváří index postojů ke klimatu, tj. vnímání změn klimatu jako problému. Skupiny, které změny klimatu za takový problém nevnímají, si častěji myslí, že dopad klimatické změny na trh práce bude pozitivní, ovšem i zde očekává pozitivní dopady jen asi 8 %.

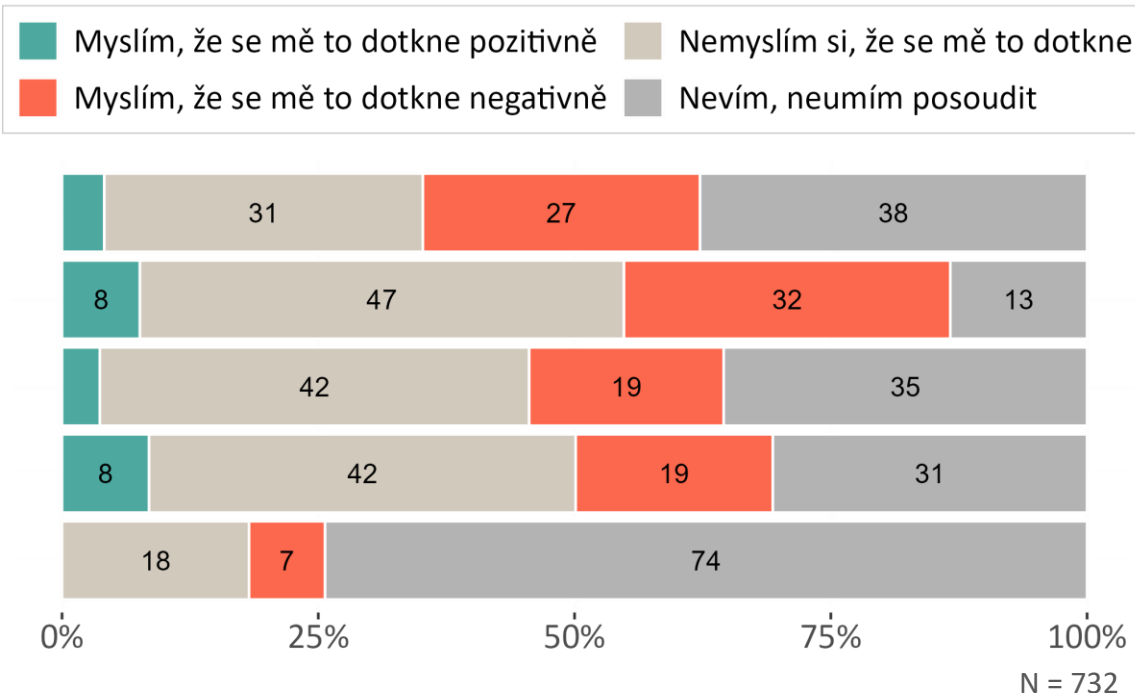
Index postojů ke klimatu – rozložení v populaci

**„Myslíte si, že dopad klimatické změny na ekonomiku a trh práce zasáhne Vás osobně?
Pokud ano, jak?“**

Index postojů ke klimatu:

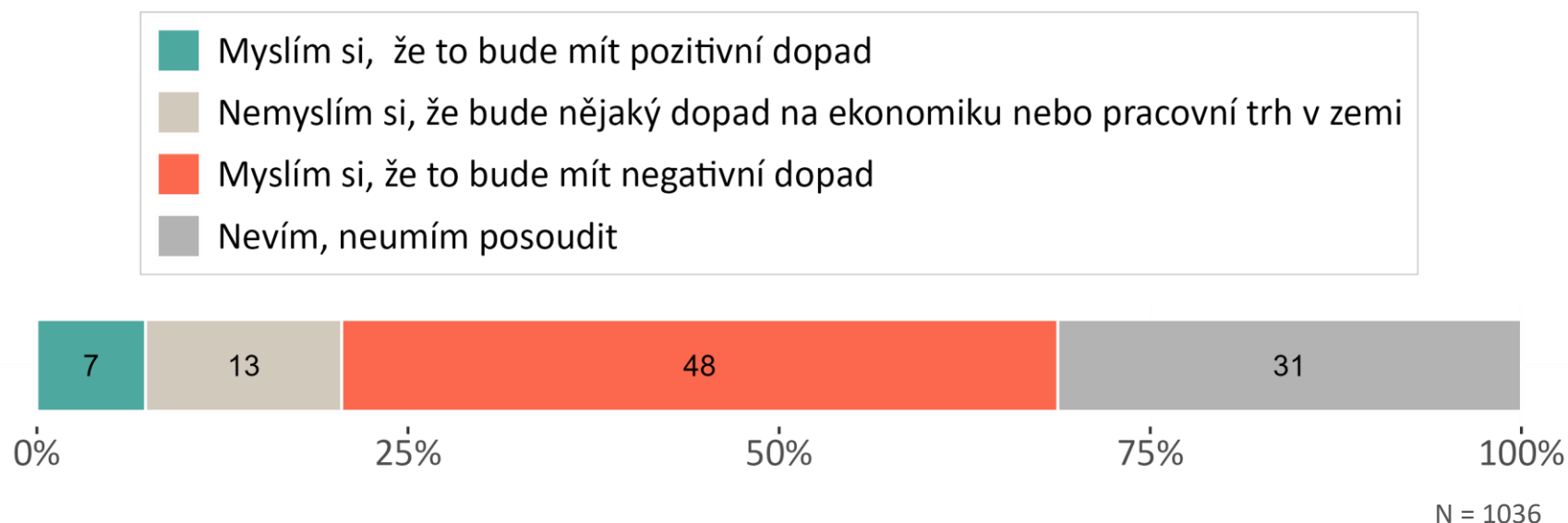
Zajímá se a považuje za vážný problém
Zajímá se a nepovažuje za vážný problém
Nezajímá se ale považuje za vážný problém
Nezajímá se a nepovažuje za vážný problém
Nejistý/á

Od řešení klimatické změny očekávají lidé spíše negativní dopady na ekonomiku a trh práce v Česku

Pokud se zeptáme nikoliv na vliv samotné klimatické změny, ale na dopady současných procesů, kterými se změnám klimatu snažíme systémově předcházet či se na ně adaptovat, až polovina (48 %) populace uvádí, že tato řešení přinesou negativní dopad na ekonomiku a pracovní trh. Kolem tří desetin (31 %) pak uvádí, že nedokáže budoucí vliv posoudit.

„Myslíte si, že bude mít proces řešení problémů změn klimatu významné dopady na ekonomiku a trh práce v Česku? A pokud ano, myslíte, že tyto změny budou pozitivní nebo negativní?“

O negativních dopadech jsou lidé přesvědčeni napříč postojovými skupinami

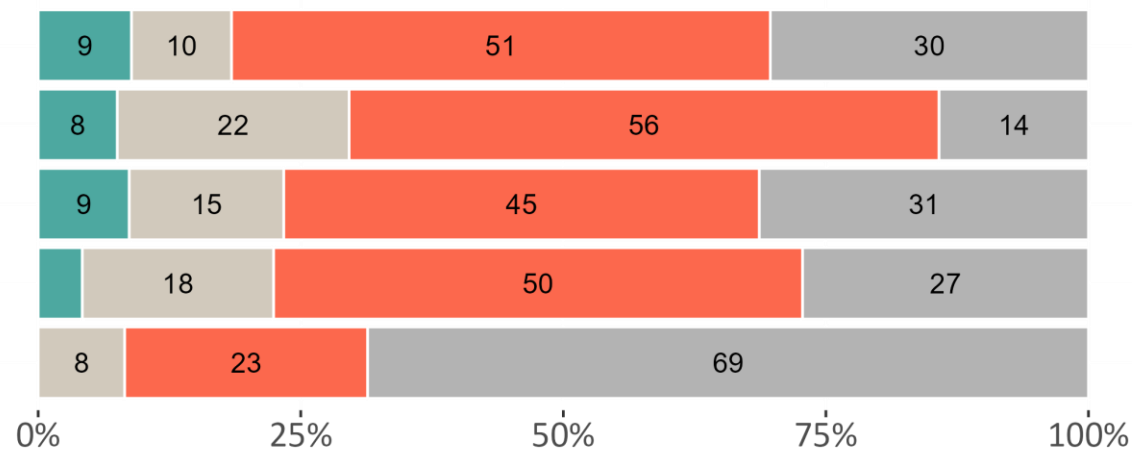
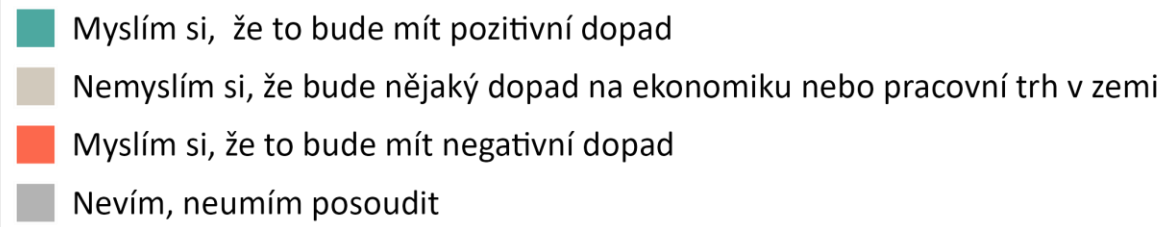
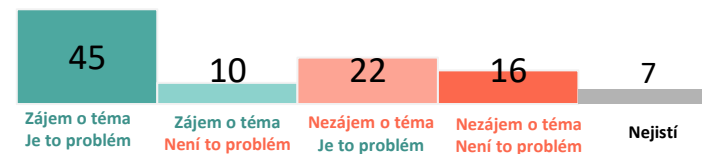
Napříč jednotlivými skupinami dle indexu postojů ke klimatu dominuje názor, že dopady opatření na řešení problémů způsobených změnou klimatu na ekonomiku a trh práce budou negativní. K tomuto pohledu se kloní kolem poloviny populace.

Napříč skupinami populace, nezávisle na tom, jak moc jsou tématům změny klimatu nakloněny, jsou tak vyhlídky z hlediska dopadů na ekonomiku a trh práce v ČR primárně pesimistické.

Zajímá se a považuje za vážný problém
Zajímá se a nepovažuje za vážný problém
Nezajímá se ale považuje za vážný problém
Nezajímá se a nepovažuje za vážný problém
Nejistý/á

„Nyní přejdeme k tomu, jak si myslíte, že bude ovlivněna celá země. Myslíte si, že bude mít proces řešení problémů změny klimatu významné dopady na ekonomiku a trh práce v Česku? A pokud ano, myslíte, že tyto změny budou pozitivní nebo negativní?“

Index postojů ke klimatu – rozložení v populaci

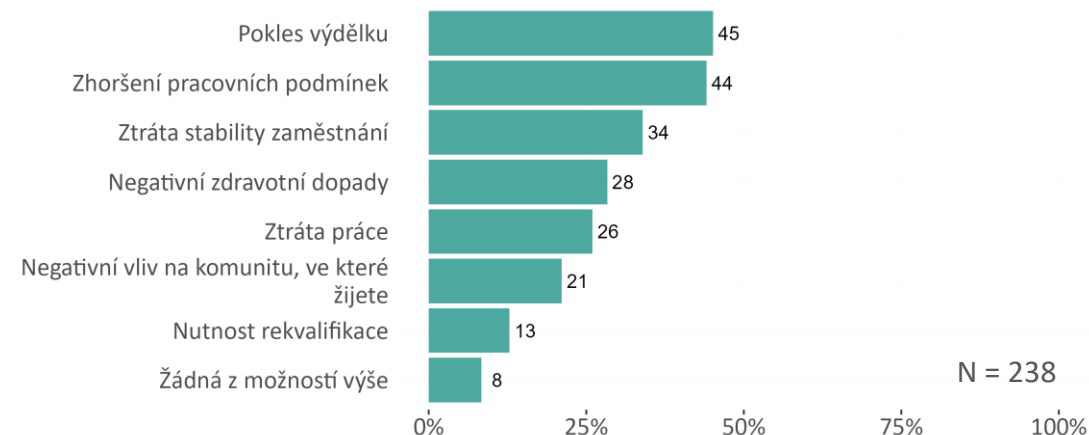
N = 1036

Nejčastější očekávaný negativní vliv v osobní rovině je pokles výdělku. V širším pohledu je to pak ohrožení zaměstnanosti

První graf ukazuje odpovědi necelé čtvrtiny (23 %) lidí, kteří se domnívají, že dopady změn klimatu na trh práce *je osobně* ovlivní negativně. Nejčastěji očekávané negativní vlivy jsou potom pokles výdělku (45 %) a podobně silně také zhoršení pracovních podmínek (44 %) – ty v této skupině očekává téměř polovina lidí. Kolem třetiny se pak obává ztráty stability zaměstnání (34 %) a negativních zdravotních dopadů (28 %). Nutnost rekvalifikace považuje 13 % lidí za negativní vliv.

Co se týče dopadů změn klimatu *na celou zemi*, které 43 % lidí považuje za pravděpodobné, je ztráta práce některých lidí významně častěji uváděná, než v osobní rovině (58 vs. 26 %). Kolem čtvrtiny lidí (27 %) se dokonce domnívá, že klimatické změny ohrozí bezpečnost Česka.

Myslí si, že dopady na pracovní trh se jich osobně dotknou NEGATIVNĚ (23 %)

Myslí si, že dopady na pracovní trh se dotknou Česka NEGATIVNĚ (43 %)

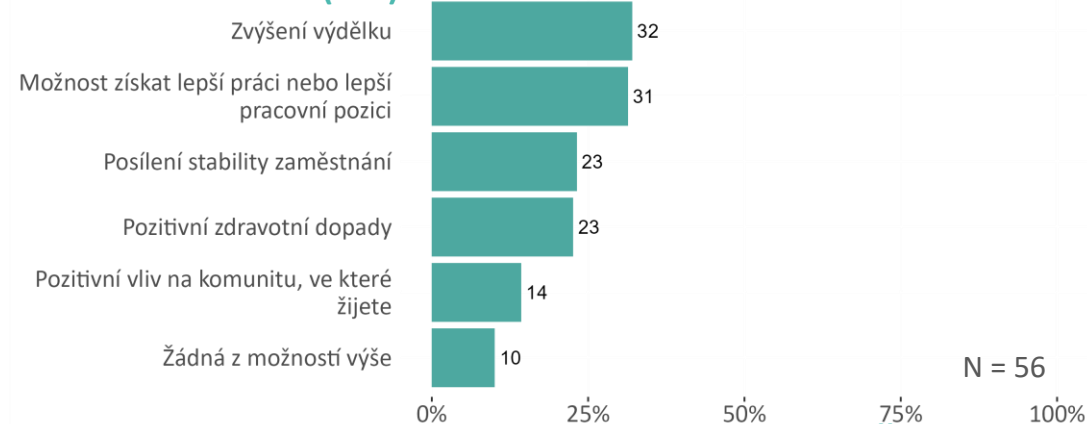

I u očekávaných pozitivních dopadů hraje největší roli ekonomika, konkrétně její posílení

Jen 5 % veřejnosti předpokládá, že by změna klimatu mohla pracovní trh ovlivnit pozitivně. Z toho třetina (32 %) očekává zvýšení výdělku anebo možnost lepší práce nebo pracovní pozice (31 %). Obecně se ale v celkovém součtu lidé nepřikláněli k více možnostem, častěji považovali za realistickou pouze jednu.

Co do názorů na vliv klimatické změny na trh práce v ČR očekává pozitivní dopady podobně lidí, kolem 7 % (oproti rozdílu u negativních dopadů, kde byl rozdíl významně větší). Polovina lidí (51 %) očekává, že Česko by mohlo získat větší konkurenceschopnost v zahraničí. Stále ještě dvě pětiny (42 %) očekávají, že by lidé mohli dostat lepší práci nebo pracovní pozici (srovnejme, že 58 % lidí, kteří očekávají negativní dopady klimatických změn, si myslí, že klimatické změny lidi o pracovní místa naopak připraví).

Myslí si, že dopady na pracovní trh se jich osobně dotknou POZITIVNĚ (5 %)

Myslí si, že dopady na pracovní trh se dotknou Česka POZITIVNĚ (7 %)

_Celkový podíl lidí, kteří vnímají pozitivní dopady je relativně malý. Výsledky je pro to třeba brát více jako indikativní a popisující trend

Doprava a postoje vůči elektromobilitě

Co jsou nejdůležitější faktory při volbě způsobu dopravy?

Jak se Češi a Češky preferovaně přepravují?

Jaké jsou největší bariéry pro přechod na elektromobilitu?

Doprava a postoje vůči elektromobilitě

Shrnutí zjištění

- Zdaleka nejdůležitější aspekty při volbě způsobu přepravy jsou **čas strávený cestou, cena a spolehlivost dopravního prostředku**.
- Celkem 36 % Čechů a Češek se přepravuje do práce či školy **primárně osobním automobilem**.
- Hromadná doprava je spolu s chůzí **nejčastěji zvažovanou alternativou při cestování**.
- **Podpora rozvoje elektromobility je menšinová**. Proti zákazu prodeje nových aut se spalovacími motory se staví 67 % veřejnosti.
- Zároveň 52 % obyvatel považuje **elektromobily za méně environmentálně šetrné** než auta se spalovacími motory. Podle 73 % by vláda měla **podporovat jiné formy dopravy než elektromobily**.

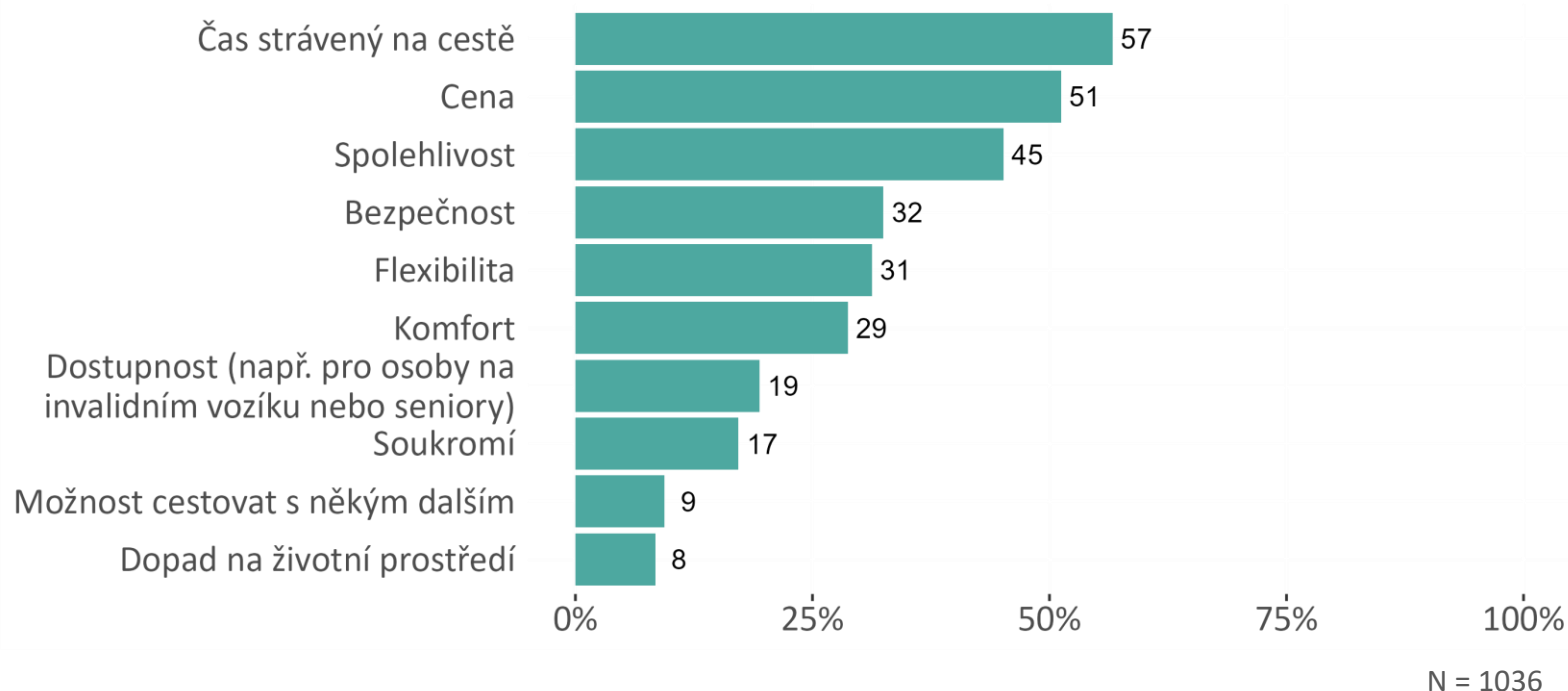
Čas a cena jsou při volbě způsobu dopravy ty nejdůležitější aspekty, více než komfort nebo soukromí při cestě

Při volbě způsobu přepravy vždy nutně uvažujeme nad různými faktory, které (pokud máme na výběr) lze různě prioritizovat. Z dotázaných se v top 3 nejčastěji objevoval čas strávený přesunem (57 %), dále cena (51 %) a spolehlivost (45 %).

Za středně důležité pro lidi pak můžeme označit bezpečnost (32 %), flexibilitu (31 %) a komfort cestování (29 %).

Za již méně důležité pak platí dostupnost způsobu dopravy pro invalidy nebo seniory (19 %) a soukromí při cestování (17 %). Jen menšinově důležité jsou pro lidi pak jsou možnost cestovat s někým dalším (9 %) a dopad cestování na životní prostředí (8 %).

„Když se rozhodujete, jaký způsob dopravy použít, jak důležité jsou pro Vás následující aspekty? Vyberte prosím tři nejdůležitější.“

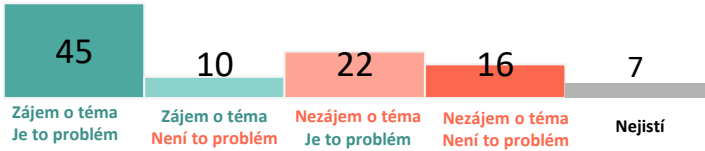

Postoje ke klimatu nemají významný vliv na preferované aspekty dopravy

Trojice „čas, cena, spolehlivost“ hraje nejdůležitější roli i napříč pohledem skrze index postojů ke klimatu. Pro všechny skupiny byly tyto tři aspekty uváděny jako nejzásadnější.

Ani lidé, kteří se o klimatické změny zajímají a považují je za závažný problém (první sloupec) nezvažují při volbě způsobu dopravy dopad na životní prostředí moc silně. Jen pro 15 % z nich se tento aspekt dostává mezi tři nejdůležitější.

Index postojů ke klimatu – rozložení v populaci

„Když se rozhodujete, jaký způsob dopravy použít, jak důležité jsou pro Vás následující aspekty? Vyberte prosím tři nejdůležitější.“

	Zajímá se a považuje za vážný problém	Zajímá se a nepovažuje za vážný problém	Nezajímá se ale považuje za vážný problém	Nezajímá se a nepovažuje za vážný problém	Nejistý/á
Čas strávený na cestě	57	61	57	54	54
Cena	50	49	48	60	50
Spolehlivost	46	46	42	48	43
Bezpečnost	33	34	34	28	31
Komfort	23	33	35	27	40
Flexibilita	30	40	31	35	20
Soukromí	12	17	20	22	27
Dostupnost	22	14	14	19	24
Možnost cestovat s někým dalším	11	5	11	5	9
Dopad na životní prostředí	15	2	5	2	3

_kolikrát byl aspekt vybrán (v procentech)

N = 1036

Priority ohledně cestování se nejvíce liší v pozdním věku a při špatné finanční situaci

Nejprve se podíváme na porovnání podle věkové struktury, v třídění vidíme, že obecně uváděný nejdůležitější aspekt – čas strávený na cestě – je nejvíce vnímán jako důležitý u skupiny nejvíce aktivně pracujících mezi 30 a 59 lety. Naopak u mladé generace 18–29 let je častěji preferovaný komfort, přičemž jeho důležitost klesá s rostoucím věkem. Naopak pro skupinu 60+ je důležitějším aspektem bezpečnost a také dostupnost.

Pohledem skrze příjmové skupiny pak vidíme, že pro méně zajištěné skupiny je významně důležitější cena, naopak čas přestává být prioritou na úkor spolehlivosti a bezpečnosti.

„Když se rozhodujete, jaký způsob dopravy použít, jak důležité jsou pro Vás následující aspekty? Vyberte prosím tři nejdůležitější.“

	18-29	30-44	45-59	60+	Velmi dobře/solidně zajištění	Průměrně zajištění	Špatně zajištění/chudí
Čas strávený na cestě	56	63	60	50	57	59	50
Cena	53	53	47	52	44	50	62
Spolehlivost	43	38	47	51	49	46	40
Flexibilita	34	37	36	22	29	33	29
Bezpečnost	28	27	31	39	30	33	33
Komfort	42	36	25	19	34	28	25
Dostupnost	14	13	16	30	18	18	24
Soukromí	19	15	19	15	20	16	18
Dopad na životní prostředí	6	7	10	9	13	7	10
Možnost cestovat s někým dalším	5	10	7	13	6	11	9
_kolikrát byl aspekt vybrán (v procentech)							

N = 1036

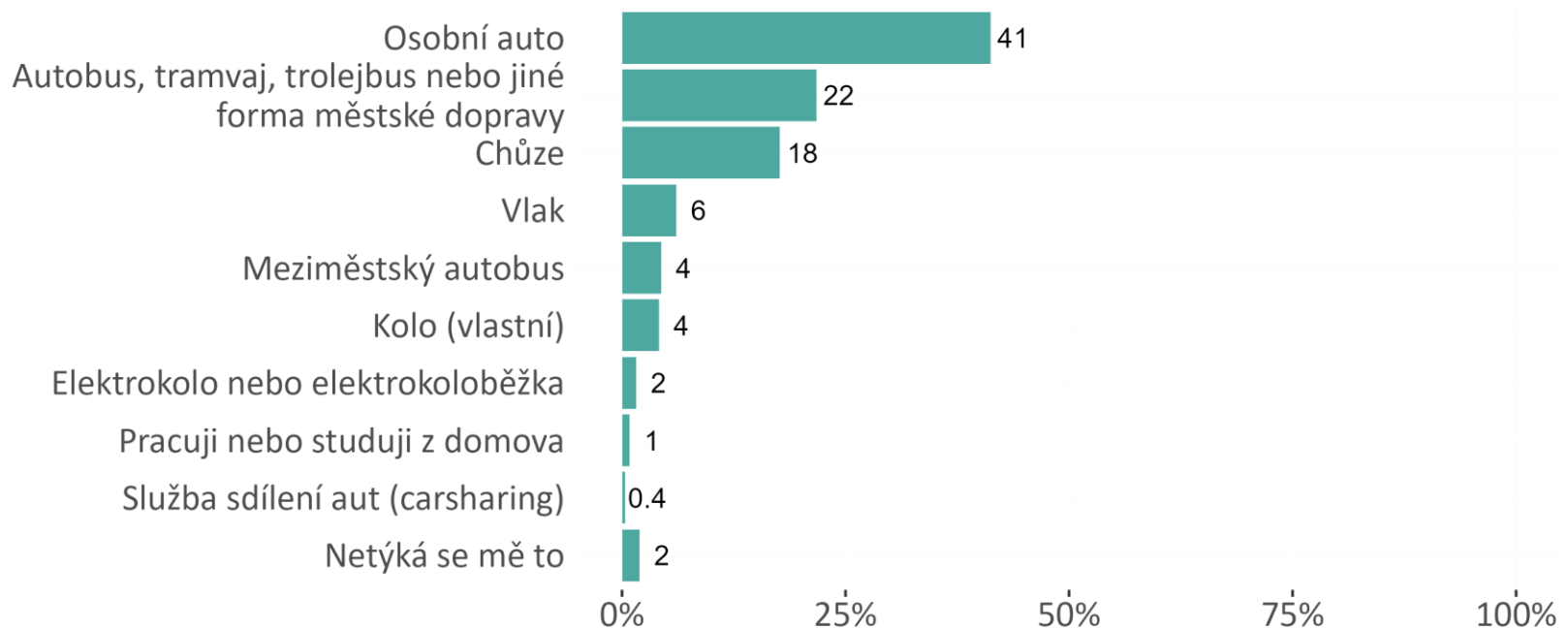
Dvě pětiny Čechů se do práce nejčastěji dopravuje osobním autem, další pětina pak používá hromadnou dopravu

Nejvíce (41 %) Čechů a Češek cestuje do práce nebo školy automobilem, následně pětina (22 %) využívá prostředky hromadné dopravy. Podobně velký počet (18 %) se přesouvá pěšky.

Prostředky určené pro delší cesty, jako je vlak nebo meziměstský autobus, pak pravidelně používá v součtu desetina lidí.

Z výpovědi můžeme soudit, že asi dvě třetiny populace (v součtu) jsou při pohybu závislých na dopravním prostředku, který využívá motor – a tím je pravděpodobně motor na fosilní paliva.

„Jaký způsob dopravy používáte osobně nejčastěji na cestu do práce nebo školy (pokud je jich více, vyberte ten, kterým cestujete nejdelší vzdálenost)?“

N = 1036

_ze vzorku byli vyfiltrováni důchodci, kteří do školy či za práci nedojíždějí

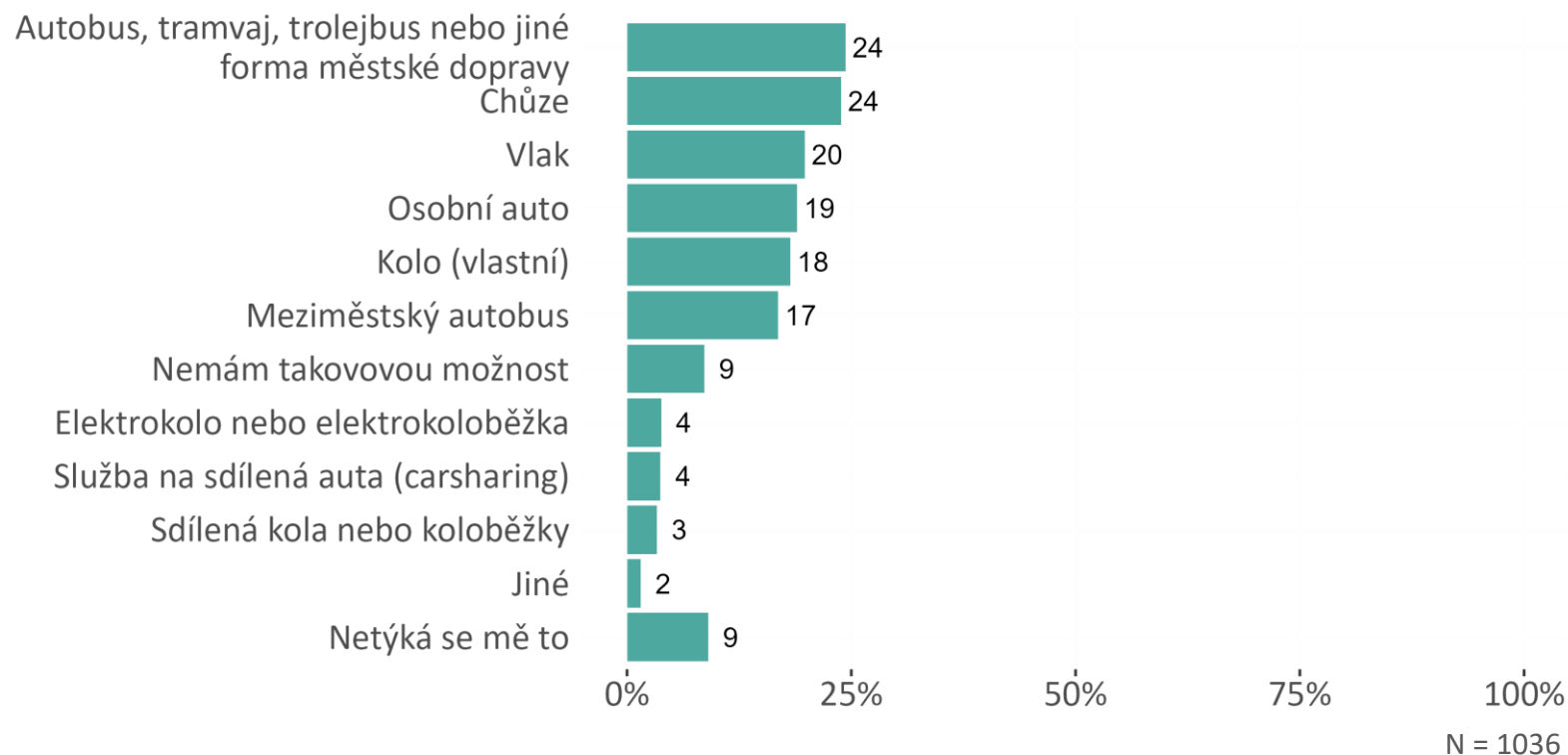
Nejčastějšími preferovanými alternativami jsou pro veřejnost prostředky hromadné dopravy a chůze

Pokud by hlavní způsob dopravy nebyl dostupný, nejčastěji připadá v úvahu buď hromadná doprava, anebo chůze pěšky. Tyto formy přepravy coby alternativy můžeme považovat za preferované, nicméně jejich podpora dává smysl hlavně ve městech.

Následuje vlak a potom použití osobního auta (zde je důležité vzít v potaz, že pro většinu respondentů je auto hlavní způsob dopravy).

Elektrokola nebo různé formy sdílené dopravy (carsharing, bikesharing) jsou zvažovány pouze minimálně i jako alternativa.

„Pokud by Váš hlavní způsob dopravy nebyl k dispozici, mohli byste použít jiný typ dopravy? A pokud ano, který z následujících? (Zaškrtněte prosím všechny, které se Vás týkají)“

_ze vzorku byli vyfiltrováni důchodci, kteří do školy či za práci nedojíždějí

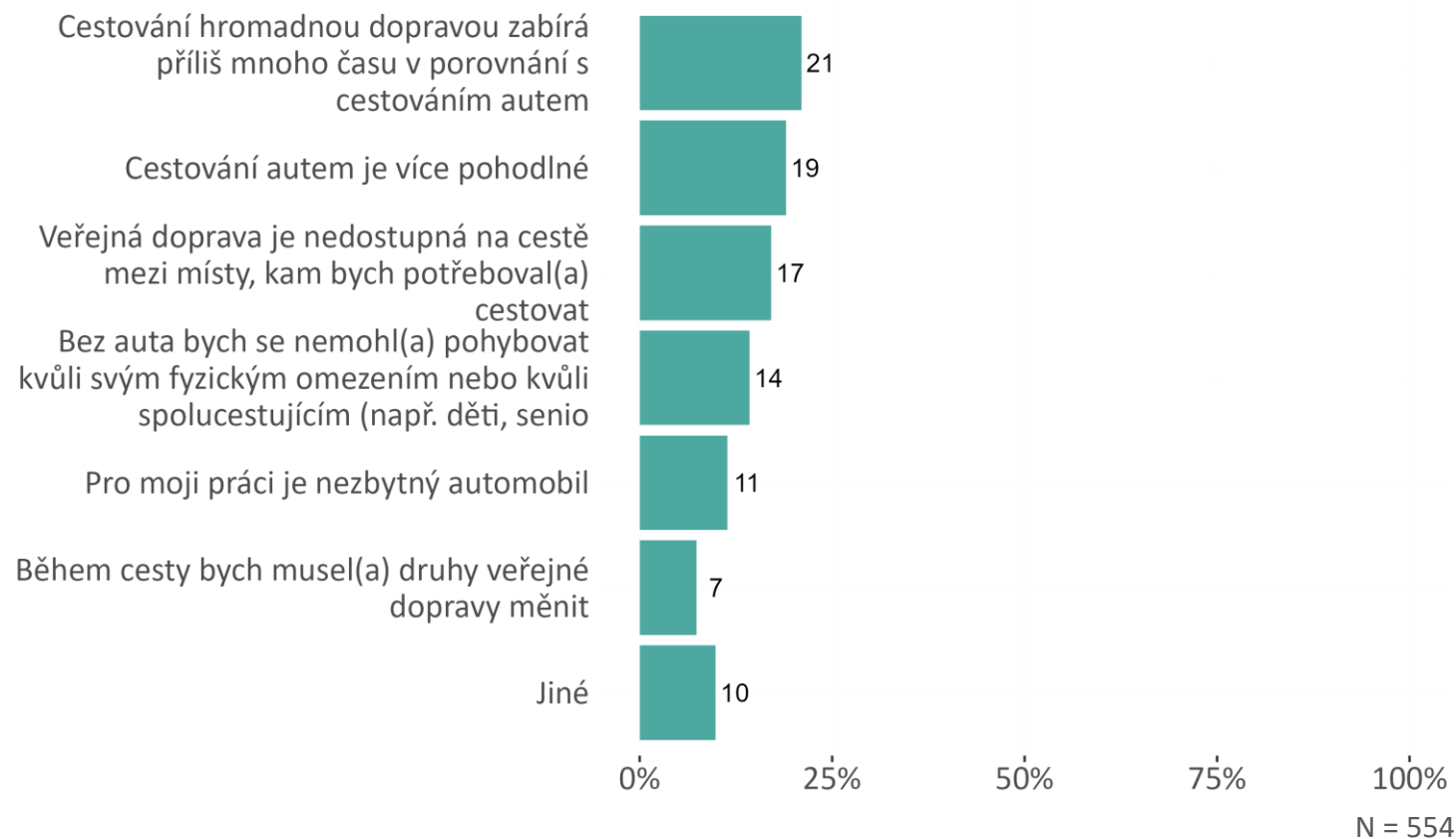
Největší bariérou užití veřejné dopravy místo automobilu je časová náročnost a komfort

Veřejná doprava není preferovaná primárně kvůli tomu, že oproti cestám autem zabere více času, nebo to není tak pohodlný způsob přepravy. Zároveň podle pětiny (17 %) je problém její nedostupnost.

Pro 14 % je potom problémem, že bez auta nezvládnou přepravit děti nebo seniory, popř. mají sami fyzická omezení.

Pro desetinu (11 %) je potom automobil nezbytný pro jejich práci. Tento důvod významně častěji zmiňují muži, pro něž je zároveň také větší problém čas strávený na cestě.

„Co Vám brání používat veřejnou dopravu místo auta?“

_Elektromobilita

Následující blok se věnuje tématu elektromobility v rovině obecného názoru veřejnosti na elektromobily, porovnání motivací k vlastnictví auta se spalovacím motorem.

Už na základě předchozích zjištění je vidět, že segment osobní mobility má v oblasti dekarbonizace velký potenciál – nejčastěji se Češi přepravují právě automobilem.

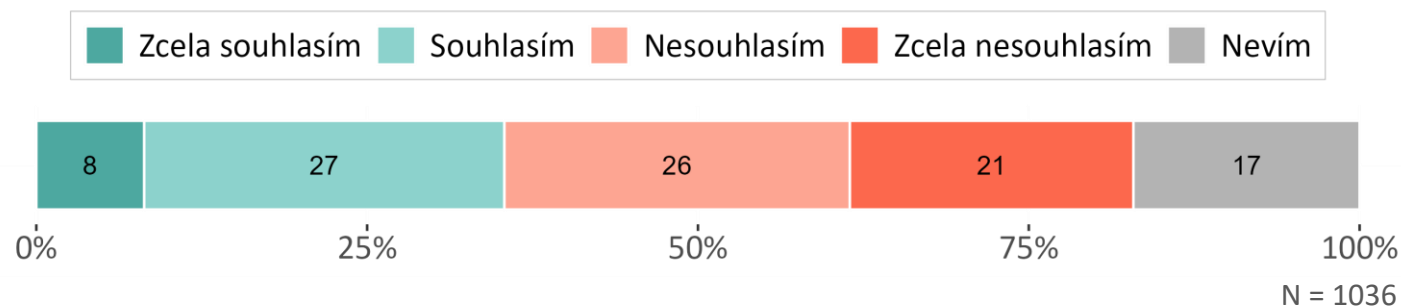
Rychlý přechod na elektromobilitu je spíše nepopulární. Zákaz prodeje aut se spalovacími motory je pak silně neoblíbený

I když asi třetina (35 %) veřejnosti souhlasí s obecnou podporou elektromobilů a budováním infrastruktury, proti je téměř polovina (47 %).

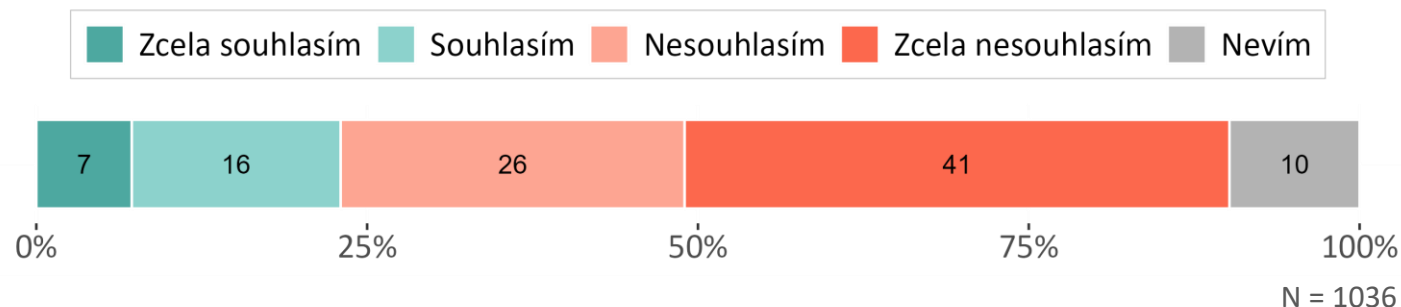
V českém prostoru je tradičně extrémně nepopulární politika zákazu prodeje nových aut na spalovací motory v roce 2035. Zcela s ním nesouhlasí dvě pětiny (41 %) veřejnosti.

Tento silně negativní postoj se návazně propisuje do celkového názoru Čechů na elektromobilitu. Samotný princip podpory rozvoje není tak negativně přijímaný jako silný odpor k zákazům.

„V současné době některé země a města podporují používání elektrických aut s cílem snížit emise skleníkových plynů. Tato podpora může být finanční nebo infrastrukturní (její budování). Řekl(a) byste, že s těmito pobídkami souhlasíte, nebo nesouhlasíte?“

„Evropská unie zavedla politiku, která od roku 2035 zakáže prodej nových benzinových a naftových automobilů. Auta prodaná před tímto datem budou moci nadále volně jezdit. Trh s ojetými vozy bude nadále nabízet benzinové a naftové automobily. Cílem této politiky je snížit emise skleníkových plynů v Evropě. Řekl(a) byste, že s touto politikou souhlasíte, nebo nesouhlasíte?“

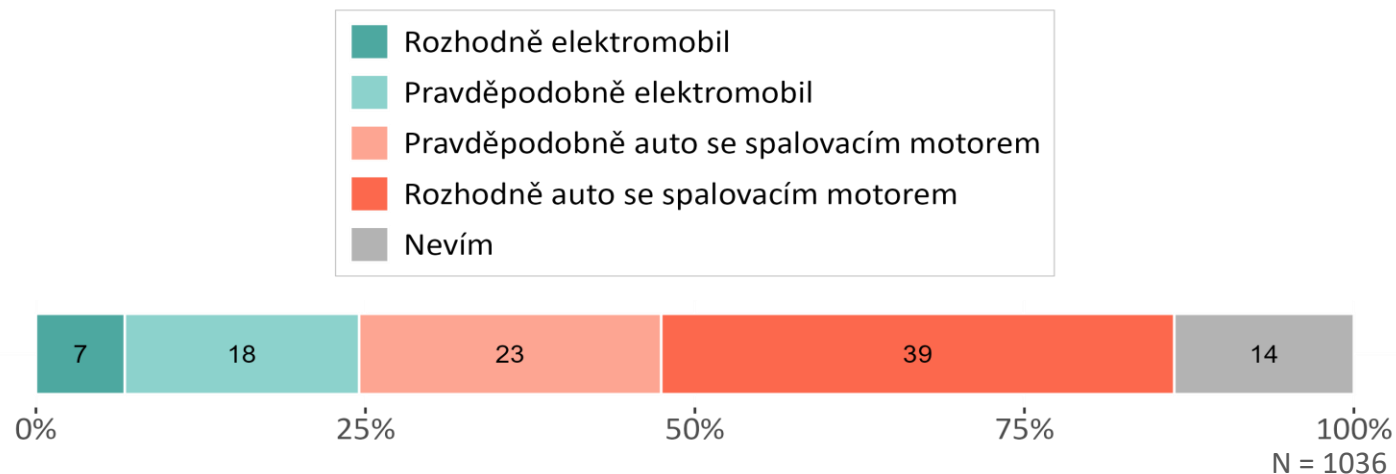

I při cenové paritě by jen čtvrtina veřejnosti volila elektromobil. Polovina pak nesouhlasí s tím, že by byly šetrnější k přírodě

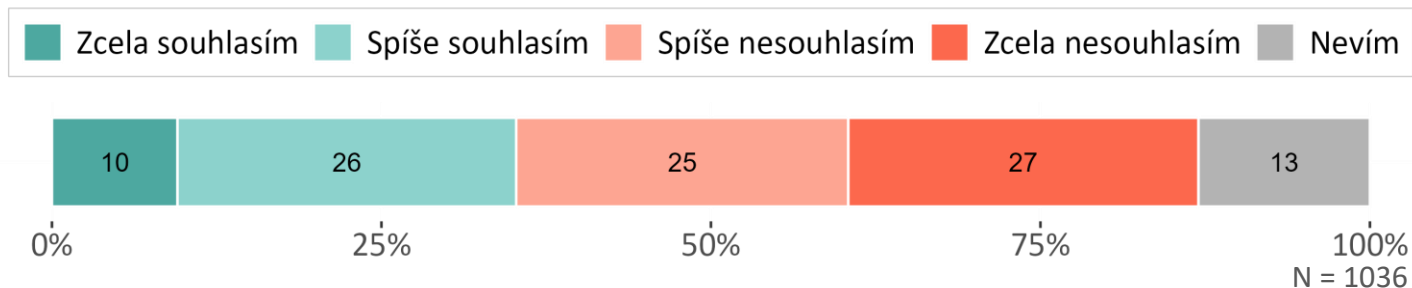
Za předpokladu možnosti výběru mezi autem se spalovacím motorem a elektromobilem ve stejné kategorii a při stejné ceně obou dopravních prostředků by si skoro dvě třetiny (62 %) dotázaných vybraly auto se spalovacím motorem, přičemž 39 % uvedlo že „rozhodně“ auto se spalovacím motorem. Zároveň by ale čtvrtina Čechů a Češek elektromobil zvažovala, jistá základna zde tedy je.

Snížení cen elektromobilů tak samo o sobě nevyřeší silný příklon ke konvenčním motorům. Polovina (52 %) veřejnosti nepovažuje elektromobily za šetrnější směrem k životnímu prostředí.

„Pokud byste měl(a) možnost vybrat si mezi autem se spalovacím motorem a elektrickým autem za stejnou cenu a ve stejné kategorii při výběru nového modelu vozu, které byste pravděpodobně zvolil(a)?“

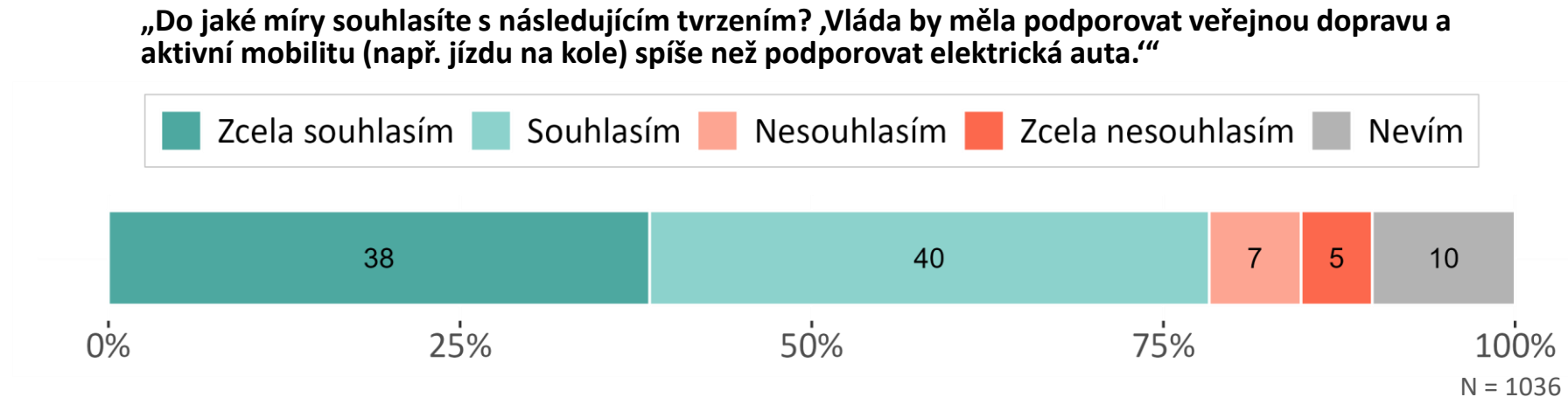

„Jak moc souhlasíte s následujícím tvrzením? „Elektrická auta jsou šetrnější k životnímu prostředí než tradiční (benzinová/naftová) auta.““

Podle veřejnosti je vhodnou alternativou k elektromobilitě veřejná doprava a jiné formy mobility

Téměř čtyři pětiny (78 %) veřejnosti souhlasí s tím, aby vláda podporovala jiné formy přepravy než elektromobily. Takto silný názor, který je rozšířený napříč populačními skupinami, lze interpretovat tak, že mezi Čechy obecně panuje v tuto technologii velká nedůvěra. Nelze tedy usuzovat, že v případě odklonu podpory směrem k jiným alternativám přepravy by skutečně došlo k masovému přechodu právě na tyto alternativy.

Až pro polovinu veřejnosti by byla motivací k pořízení elektromobilu nižší cena, tři desetiny ale neví nebo koupi odmítají

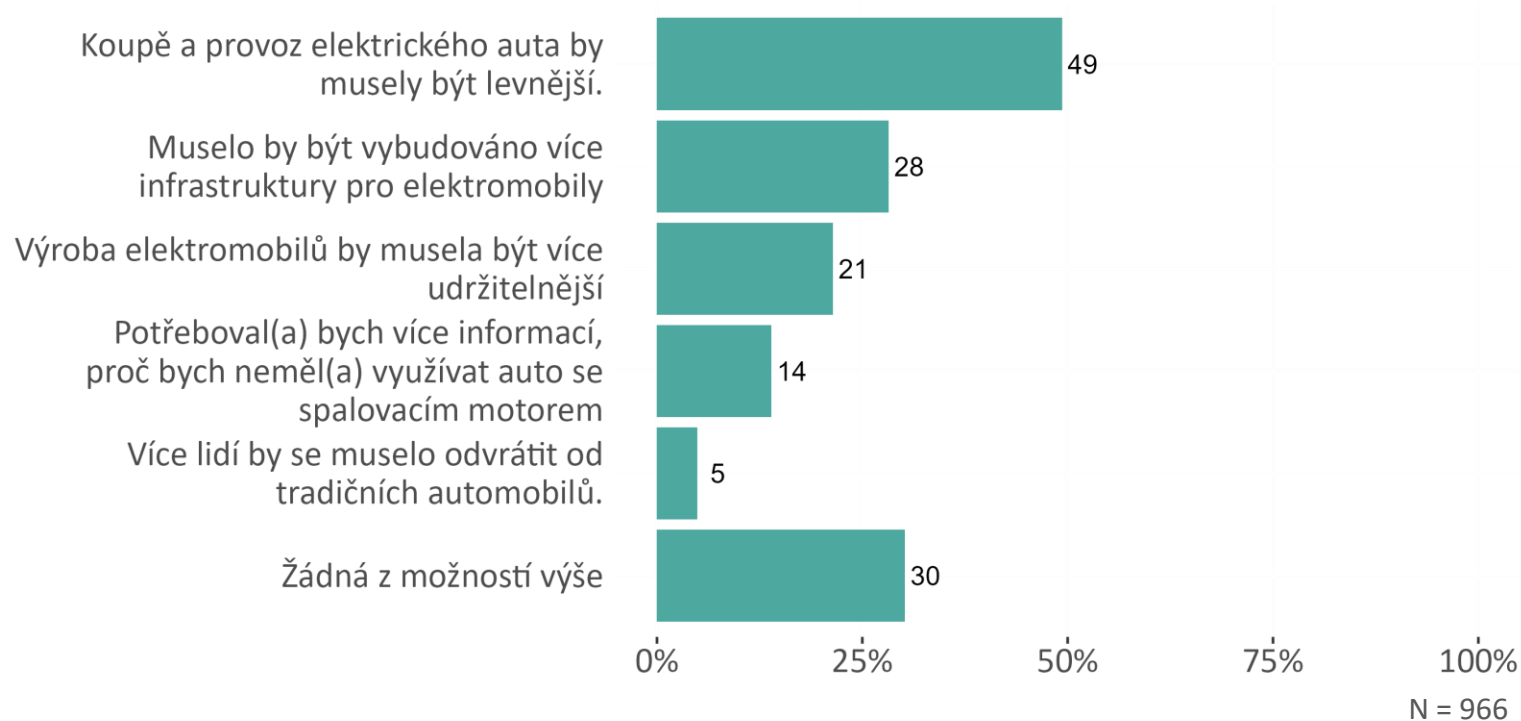
Z možných motivací či nastavených podmínek pro pořízení elektromobilu je nejvíce funkční stav, kdy je koupě a provoz elektromobilu levnější. Tvrdí to polovina (49 %) dotázaných.

Další stále relativně důležitou motivující podmínkou je záruka dostatečně silně vybudované infrastruktury (28 %). Ještě pro pětinu (21 %) by fungovala záruka, že výroba elektromobilu by byla udržitelnější.

Jen asi 14 % lidí by potřebovalo více informací o výhodách elektromobilů. Vliv ostatních, alespoň deklarativně, není důležitý, pouze 5 % by čekalo na ostatní.

Zároveň skoro třetinu lidí (30 %) by žádná z uvedených možností nemotivovala ke koupi elektromobilu.

„Jaké podmínky by Vás motivovaly k úvaze o koupi elektromobilu?“

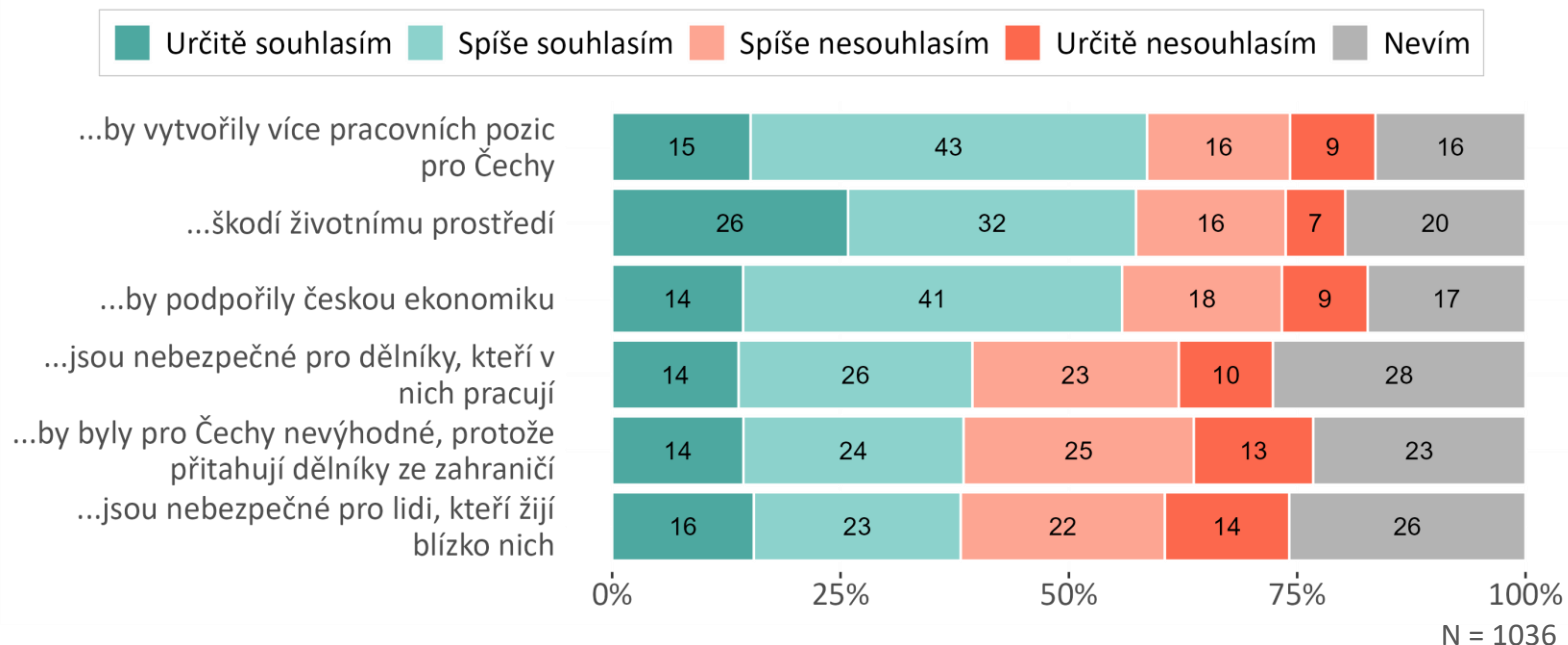
Gigafactories mohou vytvořit pracovní místa a podpořit ekonomiku, zároveň prý ale škodí životnímu prostředí

V současnosti se v Česku často hovoří o výstavbě tzv. „gigafactories“, tedy továren na bateriové články pro elektromobily. Podle názoru veřejnosti takové projekty mohou přinést další pracovní místa (58 % podíl „souhlasím“).

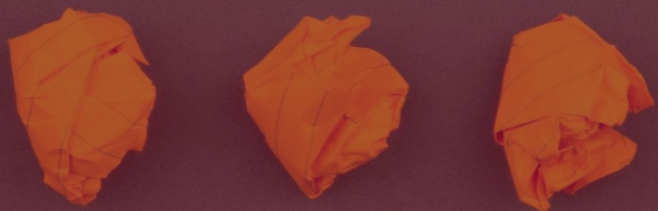
Zároveň je ale stejně silně zastoupený názor (58 %), že továrny na baterie spíše životnímu prostředí škodí. Že tomu tak je „určitě“, si myslí čtvrtina (26 %) veřejnosti. Takto silný názor svědčí o silné nedůvěře v elektromobilitu a s ní spojené technologie.

Nicméně i tak by podle 55 % lidí továrny českou ekonomiku podpořily. Napříč všemi otázkami vždy zhruba pětina uvádí, že neví. Svědčí to i o stále nízké informovanosti o tématu.

Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky? Továrny na baterie...

_Doporučení pro dialog

Co si ze zjištění odnést.

Jak navazovat dialog skrze to, co Čechy spojuje.

**Hlavní výzvy komunikace
dekarbonizace v České republice.**

Doporučení pro dialog

- **Nedůvěra v dekarbonizaci není ekologická, ale ekonomická.** V českém prostředí není problém nezájem o životní prostředí nebo významné zpochybňování klimatických změn, ale obecná nedůvěra v to, že boj se změnami klimatu vedeme správně. Ekonomické hrozby se zvláště v kontextu krizí posledních let zdají více vážné. Nedůvěřiví směrem k transformaci jsou i lidé, které lze označit za „cílovou skupinu proklimatických politik“. Green Deal pro většinu představuje ohrožení pro ekonomiku a trh práce.
- **Environmentálně smýšlejí hlavně ti, co na to mají.** Výše příjmu predikuje zájem o klimatická témata i plány zkoušet nové věci a investovat do větší efektivity domácnosti nebo dopravy. Je důležité nezapomínat na to, že velká část českých domácností si jednoduše takové investice nemůže dovolit a nemá tak motivaci o tom ani přemýšlet. Zároveň jsou pro ně akutnější jiné hrozby než klimatické.
- **Bojujeme viditelnými změnami s neviditelným nepřítelem.** Jen málo Čechů tvrdí, že pocítilo nějaké dopady osobně, stejně tak nevidí dopady na pracovní trh, jakkoliv se jich spíše obávají. Na způsoby řešení ale hledí skepticky a domnívají se, že změny dopadnou na ekonomiku negativně. Ty jsou ale zároveň již reálné a představitelné. Ve společnosti je propast mezi vnímáním problému (klimatické změny) a jeho řešením (dekarbonizace pod značkou Green Deal).
- **I témata týkající se snižování emisí podléhají selekci.** Některá jsou významně populárnější než jiná. Například otázka zákazu prodeje nových aut se spalovacími motory je silně třaskavé téma. Přitom právě obrovský odpor k zákazu se propisuje do odporu například k elektromobilitě, recipročně pak tato negativní debata očerňuje celou dekarbonizaci. Tyto kontroverzní politiky je dobré komunikovat opatrně, ale je nutné se smířit s tím, že již mají určitý negativní náboj. Negativní emoce spojené s některými opatřeními mohou mít negativní dopad i na obecnou vůli „něco dělat“.

STEM

Zpracovatel výzkumu:

STEM Ústav empirických výzkumů

